

Profil ogólnoakademicki

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 67/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r.

RAPORT ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Nazwa kierunku studiów:

dziennikarstwo i komunikacja społeczna

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Data przeprowadzenia wizytacji: 28-29 kwietnia 2019 r.

Warszawa, 2019

Spis treści

Informacja o wizytacji i jej przebiegu	6
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	6
1.2. Informacja o przebiegu oceny	6
Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	8
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia.....	9
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	9
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	9
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 (<i>kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione</i>)	11
studia I stopnia- kryterium spełnione	11
studia II stopnia- kryterium spełnione częściowo.....	11
Uzasadnienie	11
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia	11
Zalecenia	11
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się.....	12
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	12
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (<i>kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione</i>).....	16
Kryterium spełnione częściowo	16
Uzasadnienie	16
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia	17
Zalecenia	17
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	17
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (<i>kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione</i>).....	20
Kryterium spełnione częściowo	20
Uzasadnienie	20
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia	21
Zalecenia	21
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	21

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	21
Kryterium <i>spełnione</i>	24
Uzasadnienie	24
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dokonałości Kształcenia	24
Zalecenia	24
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (<i>kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione</i>).....	26
Kryterium <i>spełnione</i>	26
Uzasadnienie	26
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dokonałości Kształcenia	26
Zalecenia	26
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	26
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	26
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dokonałości Kształcenia	29
Zalecenia	29
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	30
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	30
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (<i>kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione</i>).....	32
Uzasadnienie	32
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dokonałości Kształcenia	32
Zalecenia	32
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia.....	33
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	33
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (<i>kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione</i>).....	36
Kryterium <i>spełnione</i>	36
Uzasadnienie	36
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dokonałości Kształcenia	37
Zalecenia	37

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach.....	37
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9.....	37
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (<i>kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione</i>).....	38
Uzasadnienie	38
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dokończenia Kształcenia	38
Zalecenia	38
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	38
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10.....	38
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (<i>kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione</i>).....	43
Uzasadnienie	43
Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dokończenia Kształcenia	43
Rekomendacje.....	43
Zalecenia	43
Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (<i>w porządku wg poszczególnych zaleceń</i>).....	44
Zalecenie	44
Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności	44
Załączniki:	45
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	45
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	45
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	50
Załącznik nr4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	59
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena	60

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Krzysztof Szewior, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Radosław Rybkowski- członek PKA
2. prof. dr hab. Kazimierz Kik- ekspert PKA
3. Robert Krzyszczak- ekspert PKA reprezentujący pracodawców
4. Paweł Adamiec- ekspert PKA reprezentujący studentów
5. Beata Sejdak- Sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2018/2019.

Wizytowany kierunek nie był dotychczas oceniany przez PKA, a zatem bieżąca ocena jest przeprowadzana po raz pierwszy.

Polska Komisja Akredytacyjna w 2012 roku przeprowadziła ocenę instytucjonalną na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, która zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej, wyrażonej w Uchwale Prezydium PKA Nr 483/2012 z dn. 22.01.2012 r., obowiązującej do roku ak. 2018/2019.

W powyższej uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdziło, że Wydział Nauk Społecznych realizuje strategię rozwoju spójną ze strategią rozwoju Uczelni, spełnia wymagania dotyczące funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w tym jego konstrukcji i oddziaływania na doskonalenie jakości kształcenia, oraz jakości kształcenia na prowadzonych studiach doktoranckich i podyplomowych, a prowadzona przez Wydział działalność spełnia przyjęte kryteria jakościowe w stopniu pozwalającym na wydanie oceny pozytywnej.

Aktualne postępowanie oceniające przeprowadzono zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej, której dokonuje Polska Komisja Akredytacyjna.

Przed rozpoczęciem wizytacji ustalono szczegółowy harmonogram jej przebiegu z uwzględnieniem kluczowych spotkań z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi oraz dokonano podziału zadań pomiędzy członków Zespołu.

Kolejnym etapem procedowania było zapoznanie się członków ZO PKA z raportem Samooceny przedłożonym przez władze Uczelni oraz wypełnienie kart spełnienia standardów jakości kształcenia, które posłużyły do przygotowania listy dodatkowych pytań i wątpliwości odnoszących się do poszczególnych kryteriów, wyjaśnianych w trakcie wizytacji.

ZO PKA poprzedził wizytację także wewnętrznym spotkaniem organizacyjnym podczas którego podzielono się wrażeniami z lektury raportu Samooceny oraz omówiono informacje przekazane w formie załączników do w/w raportu.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z władzami Uczelni i Wydziału, osobami odpowiedzialnymi za realizację procesu kształcenia na wizytowanym kierunku, w tym z autorami raportu samooceny, z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*, ze studentami, przedstawicielami otoczenia społeczno-

gospodarczego, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za praktyki, umiędzynarodowienie procesu kształcenia, osoby niepełnosprawne oraz wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

Ponadto ZO PKA spotkał się z Samorządem Studenckim i reprezentacją Biura Karier. W toku wizytacji przeprowadzono hospitację zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej wykorzystywanej w realizacji zajęć na ocenianym kierunku studiów. Ponadto dokonano przeglądu prac dyplomowych i etapowych, a także przedłożonej dokumentacji.

Przed zakończeniem wizytacji ZO PKA dokonał podsumowania przydzielonych kryteriów oraz zaproponował wstępne oceny, ponadto potwierdził wyjaśnienie wszystkich wątpliwości zamieszczonych w kartach spełnienia standardów jakości kształcenia oraz omówił sformułowane uwagi i zalecenia, o których władze Uczelni i Wydziału zostały poinformowane na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	dziennikarstwo i komunikacja społeczna	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	I i II stopień	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne, niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{1,2}	nauki o polityce	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	I stopień: 6 semestrów; 180 ECTS II stopień: 4 semestry; 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	I stopień: 320 godz.; 12 ECTS (stacjonarne), 160 godz.; 6 ECTS (niestacjonarne) II stopień: 160 godz.; 6 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	-	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	I stopień: licencjat II stopień: magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	I stopień: 422 II stopień: 143	I stopień: 99 II stopień: 63
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	I stopień: 2450 II stopień: 1270	I stopień: 1450 II stopień: 710
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	I stopień: 168 ECTS II stopień: 114 ECTS	I stopień: 174 ECTS II stopień: 114 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	I stopień: 96 ECTS II stopień: 77 ECTS	I stopień: 100 ECTS II stopień: 68 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	I stopień: 76 ECTS II stopień: 46 ECTS	I stopień: 67 ECTS II stopień: 44 ECTS

¹ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Przestawiona w raporcie samooceny koncepcja kształcenia na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* prowadzonym na Uniwersytecie Śląskim jest zgodna z założeniami *Strategii rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na lata 2012–2020*, uchwalonej przez Senat w dniu 24 stycznia 2012 r.

Prowadzone studia wpisują się zwłaszcza w przewidziany cel operacyjny „Innowacyjne kształcenie i nowoczesna oferta dydaktyczna”. W ten sposób Jednostka podejmuje próbę realizowania programu studiów I oraz II stopnia odpowiadających zapotrzebowaniu otoczenia społeczno-gospodarczego w ramach śląskiego „trójkąta wiedzy”. Należy jednak od razu zaznaczyć, że ZO PKA w czasie przeprowadzonej wizytacji, a zwłaszcza na podstawie rozmów z przedstawicielami studentów oraz pracodawców, dostrzegł potrzebę większego zorientowania praktycznego programu studiów, nawet utrzymując te studia na profilu ogólnoakademickim. Wynika to przede wszystkim z zapotrzebowania otoczenia społeczno-gospodarczego i wskazywanych oczekiwań regionalnego rynku pracy. Badania absolwentów prowadzone przez Biuro Karier UŚ również potwierdzają tę diagnozę.

Sposób organizacji toku studiów oraz podejmowane przez Jednostkę działania doskonalące wpisują się w określone przepisami wewnętrznymi UŚ założenia polityki jakości. Zdefiniowane przez uczelnię cele kształcenia w pełni mieszczą się w dyscyplinie, do której został przyporządkowany kierunek studiów. Zgodnie z przyjętymi przez Uczelnię rozwiązaniami – programy studiów przechodzą ewolucyjną zmianę, wynikającą z wprowadzonej reformy szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce, dlatego obecnie kierunek studiów został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych oraz humanistycznych, natomiast od 1 października 2019 r. będzie przyporządkowany do dyscypliny nauk o komunikacji społecznej i mediach. I w jednym, i w drugim przypadku znajduje to odzwierciedlenie w przyjętej koncepcji kształcenia.

Pracownicy Wydziału Nauk Społecznych prowadzą badania naukowe w obszarach, do których został przyporządkowany kierunek studiów. Osoby prowadzące zajęcia na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* mają w swym dorobku aktualne wyniki badań dotyczących dziennikarstwa w jego różnorodnych formach, przed wszystkim politycznego, komunikacji społecznej oraz najsilniej reprezentowanej – nauki o polityce. Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa prowadzi badania naukowe w obszarach kształcenia i posiada osiągnięcia publikacyjne w obszarach, do których jest przypisany kierunek studiów

Jednostka właściwie określiła ogólne cele kształcenia na kierunku w kontekście potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności współczesnego rynku pracy dla zawodów związanych z dziennikarstwem, komunikacją społeczną i mediami multimodalnymi, ale przyjęcie koncepcji kształcenia na profilu ogólnoakademickim, w dodatku bez możliwości profilowania studiów nie odpowiada wymogom współczesnego rynku pracy. Nauki o mediach i komunikacji społecznej (według przypisania kierunku studiów od 1 października 2019 r.) to

dyscyplina bardzo pojemna, w której następuje współcześnie coraz wyraźniejszy podział na specjalizacje (m. in. dziennikarstwo w mediach zintegrowanych, PR i media relations, medioznawstwo, zarządzanie informacją w politykach publicznych). Z opinii przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego obecnych na spotkaniu z ZO PKA, z wyników badań Biura Karier oraz z wypowiedzi studentów kierunku wynika, że od absolwentów kierunku oczekuje się obecnie przede wszystkim posiadania specjalistycznych umiejętności (w tym wyszukiwania, przetwarzania i agregowania informacji z różnych źródeł, także przy pomocy narzędzi technicznych), solidnej praktyki zawodowej oraz bardzo dobrych kompetencji społecznych.

Interesariusze zewnętrzni mają wpływ na kształtowanie koncepcji i celów kształcenia. Wpływ ten jednak ma w dużym stopniu charakter niesformalizowany i wynika przede wszystkim z bezpośrednich relacji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, związanych z kierunkiem (głównie jako absolwenci i/lub wykładowcy Wydziału Nauk Społecznych). Współpraca z otoczeniem przy określaniu koncepcji i celów kształcenia jest przede wszystkim efektem wieloletniej tradycji i kultury kształcenia dziennikarstwa na Wydziale, natomiast w dużo mniejszym stopniu jest to wynik intencjonalnych i systematycznych działań jednostki podejmowanych obecnie – w trakcie oceny nie uzyskano dokumentów bezpośrednio potwierdzających takie działania.

Zdefiniowane przez wizytowaną Jednostkę efekty uczenia się zostały określone zgodnie z przepisami ustawy o zintegrowanym systemie kwalifikacji i wynikającej z niej Polskiej Ramy Kwalifikacji. Jednostka dostosowała opis efektów uczenia się do nowych wymagań, dobrze różnicując poziomy oczekiwanych efektów uczenia się pomiędzy studiami I oraz II stopnia. Przyjęte przez Jednostkę efekty uczenia się są zgodne z koncepcją kształcenia dla profilu ogólnoakademickiego. Jednak zważywszy na wskazane powyżej uwagi przedstawicieli pracodawców, poparte wynikami prowadzonego monitoringu losów absolwentów, pytaniem pozostaje, czy nie byłoby wskazane uprzątnięcie oferowanych studiów.

Opis efektów uczenia się jest zrozumiały, daje jednoznaczny opis niezbędnej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wymaganych od absolwenta studiów na kierunku Dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Efekty są zgodne z aktualnym stanem wiedzy o dziennikarstwie oraz komunikacji społecznej. Są też równie mocno osadzone w prowadzonych przez kadrę badawczo-dydaktyczną Jednostki badaniach naukowych. Drobnym błędem jest umieszczanie „konieczności stałego doskonalenia wiedzy i planowania własnej kariery” w obrębie wiedzy. Zgodnie z przepisami i kulturą akademicką, samodzielne planowanie własnego uczenia się jest wyraźnie umieszczone w obrębie umiejętności nabywanych przez studentów.

Drugim, poważniejszym niedociągnięciem, jest nieuwzględnienie w efektach uczenia się na studiach II stopnia umiejętności posługiwania się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, co jest wyraźnie wskazywane w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. (Dz.U. 2018, poz. 2218).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1³*(kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)*

studia I stopnia- kryterium spełnione

studia II stopnia- kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Uniwersytet Śląski w sposób właściwy określił koncepcję kształcenia dla kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* dla studiów I oraz II stopnia. Efekty uczenia się zostały sformułowane zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Polska Rama Kwalifikacji). Przypisanie do obszarów wiedzy jest prawidłowe oraz zostało już przygotowane rozwiązanie wchodzące w życie od 1 października 2019 r., przypisujące kierunek studiów do dyscypliny nauki o mediach i komunikacji.

Koncepcja kształcenia oraz efekty uczenia się zostały opracowane we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym i zgodnie z założeniami strategii rozwoju Uczelni mają odpowiadać oczekiwaniom regionalnego rynku pracy. Należy jednak zauważyć, że oczekiwania pracodawców są nieco odmienne i jeśli kształcenie na kierunku ma być zgodne z wymogami rynku pracy, to właściwe byłoby realizowanie studiów w ramach profilu praktycznego (na I stopniu studiów), w ramach specjalności zgodnych z trendami na rynku pracy.

W przypadku studiów II stopnia efekty uczenia się nie uwzględniają umiejętności posługiwania się językiem obcym na poziomie B2+, co jest niezgodne z przepisami prawa. Z tego powodu nie można uznać, by na studiach II stopnia efekty uczenia zostały określone prawidłowo.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Rekomendacja:

1. w przypadku studiów I stopnia, nawet pozostając przy ogólnoakademickim profilu studiów, należy skonsultować z przedstawicielami pracodawców przyjętą koncepcję kształcenia oraz zdefiniowane efekty uczenia się tak, by oferowany kierunek studiów rzeczywiście odpowiadał potrzebom regionu.

Zalecenie:

1. w przypadku studiów II stopnia należy bezwzględnie dokonać korekty efektów uczenia się i uwzględnić umiejętność posługiwania się językiem obcym na poziomie B2+.

³ W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści przedmiotowe dla studiów I oraz II stopnia odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy i są zgodne z prowadzonymi w wizytowanej Jednostce badaniami naukowymi. Prowadzących zajęcia dobiera się w taki sposób, by profil tych zajęć pokrywał się z prowadzonymi przez te osoby badaniami. W wielu przypadkach opisy modułów kształcenia bezpośrednio odnoszą się do prowadzonych przez nauczycieli akademickich badań, wprowadzając do literatury obowiązkowej i zalecanej najnowsze pozycje, w tym i autorstwa pracowników Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa. Treści programowe oraz przewidywane dla poszczególnych przedmiotów efekty uczenia się zakorzenione są w metodach badawczych właściwych dla obszaru nauk społecznych, dyscypliny nauk o polityce.

Przewidywane w programie studiów treści programowe są dostosowane do prowadzonego kierunku studiów *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*. Pozwalają studentom w sposób kompleksowy zapoznać się z wszystkimi niezbędnymi zagadnieniami obejmującymi tak zagadnienia z zakresu komunikacji (oraz Public Relations) jak i teorii dziennikarstwa, zwłaszcza dziennikarstwa politycznego. Problemem jest, wynikająca ze wskazanego powyżej braku wyszczególnionych efektów w zakresie umiejętności posługiwania się językiem obcym na poziomie B2+ oraz nieobecność zajęć lektoratowych odpowiednich dla tego poziomu na studiach II stopnia. A wśród przedmiotów obowiązkowych przewidzianych planem studiów nie znajduje się żaden bezpośrednio związany z kształceniem tej kompetencji wymaganej Polską Ramą Kwalifikacji, co pociąga za sobą nieobecność tych treści w programie studiów.

Czas trwania studiów I stopnia wynosi trzy lata (sześć semestrów) dla studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych, oraz dwa lata (cztery semestry) dla studiów II stopnia. Przewidywany w programie studiów wymiar godzin dydaktycznych wynosi: dla studiów I stopnia: 2 450 (stacjonarne) oraz 1 450 (niestacjonarne); w przypadku studiów II stopnia odpowiednio: 1 270 oraz 710 godzin. Łączny nakład pracy studentów, wyrażany liczbą punktów ECTS jest prawidłowy i zgodny z obowiązującymi przepisami. W odniesieniu do poszczególnych przedmiotów wyliczenie nakładu pracy studentów jest wykonane prawidłowo. Uwzględnia godziny kontaktowe (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria etc.) oraz pracę własną studenta, która w każdym przypadku jest dość szczegółowo opisana (obejmuje np. opanowanie podstawowych umiejętności w posługiwaniu się programem DTP; przygotowywanie makiety dwóch kolumn czasopisma; zrealizowaniu projektu z wykorzystaniem komputera i oprogramowania czy studiowanie literatury przedmiotu; przygotowanie do egzaminu; opracowanie z wykorzystaniem literatury przedmiotu zagadnień problemowych zadanych przez prowadzącego). Przewidywany czas pracy własnej studenta jest ustalany właściwie i umożliwia osiągnięcie zakładanych przedmiotowych efektów uczenia się.

Wymagana programem liczba godzin wymagających bezpośredniego kontaktu z prowadzącym wynosi 2 450 godzin dla studiów I stopnia oraz 1 270 dla II stopnia (studia stacjonarne) oraz odpowiednio 1 450 i 710 (studia niestacjonarne). Obciążenie godzinowe dla

poszczególnych grup zajęć jest właściwe i pozwala na osiągnięcie zakładanych przedmiotowych i kierunkowych efektów uczenia się.

Program studiów I stopnia został skonstruowany w taki sposób, by przedmioty teoretyczne były nauczane w początkowym okresie studiów. Ale jednocześnie należy zauważyć, że grupy przedmiotów, w ramach których studenci mają osiągać efekty uczenia się w zakresie umiejętności stosowania odpowiednich rozwiązań technicznych i technologicznych w dziennikarstwie i komunikacji społecznej, zostały umieszczone zbyt późno w programie studiów. Moduł „Technologia informacyjna” został umieszczony dopiero w III semestrze., a „Komputerowy Skład Tekstu” dopiero w VI semestrze. Wydaje się, że powinny zostać umieszczone wcześniej, na pewno przed praktykami, by studenci mogli wykorzystać zdobyte umiejętności w trakcie odbywania tychże praktyk. „Nauka o komunikowaniu” jest w trakcie II semestru., a „Komunikowanie się w organizacji” w semestrze IV; przedmioty są ze sobą powiązane treściowo i powinny raczej następować bezpośrednio po sobie lub tworzyć jeden duży moduł teoretyczno-praktyczny. Moduł „Organizacja pracy redakcji” jest dopiero na ostatnim semestrze studiów, podczas gdy w ramach modułu „Pracownia dziennikarska” (realizowanego przez całe studia, od I semestru) jako jedną z metod weryfikacji wymieniono „Praca w grupach: Na potrzeby zajęć słuchacze organizują się w redakcję, w ramach której przygotowują wydanie periodyku określonego typu, dzieląc się zadaniami redakcyjnymi.” Wynika z tego, że „Organizacja pracy w redakcji” obejmuje efekty uczenia się i treści niezbędne do realizacji „Pracowni dziennikarskiej”, więc powinien do niej włączony lub przesunięty na I semestr studiów.

Studia II stopnia, zgodnie z profilem ogólnoakademickim, w większym stopniu opierają się na modułach kształcenia o charakterze teoretycznym, mającym na celu przygotowanie do bardziej zaawansowanej pracy badawczej. Ale i na studiach II stopnia w programie obecne są zajęcia o charakterze bardziej praktycznym, czego przykładem jest „Pracownia dziennikarska” w wymiarze 120 godzin, „Warsztat dziennikarski” w wymiarze 60 godzin (obydwa przedmioty prowadzone przez wszystkie semestry studiów). Uzupełnieniem tych zajęć o wyraźnym nacechowaniu praktycznym jest moduł „Organizacja i zarządzanie mediami”, mający zapoznać studentów z „zasadami działania zarówno małych organizacji medialnych funkcjonujących na rynku lokalnym, jak i wielkich globalnych koncernów”. Z uwagi na specyfikę kierunku wprowadzenie tego typu zajęć należy ocenić pozytywnie, gdyż odpowiadają one wymogom współczesnego rynku pracy oraz konieczności ciągłego konfrontowania badań naukowych ze zmianami zachodzącym w dziedzinie mediów i komunikacji społecznej.

Na studiach I stopnia student uzyskuje 36% wszystkich punktów ECTS w ramach przedmiotów swobodnego wyboru, na studiach II stopnia – 37%, co bez najmniejszej wątpliwości spełnia wymagania prawa. Tak na studiach I, jak i II stopnia zdecydowana większość zajęć jest związana z prowadzonymi w wizytowanej Jednostce badaniami naukowymi, zgodnie z przypisaniem do dyscyplin naukowych określonych w koncepcji kształcenia na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*.

Na studiach I stopnia program przewiduje zajęcia poświęcone kształceniu języka obcego, natomiast (jak to wskazano powyżej) – brakuje takich zajęć na studiach II stopnia. Uczelnia wprawdzie umożliwia studentom korzystanie z szerokiej oferty przedmiotów nauczanych w językach obcych, przede wszystkim w języku angielskim. Ale w czasie spotkania ZO PKA ze studentami kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna zwrócono uwagę, że brak lektoratu

stanowi problem dla części z nich, uniemożliwiając osiągnięcie zakładanego w Polskiej Ramie Kwalifikacji poziomu B2+.

Techniki kształcenia na odległość wykorzystywane są w procesie dydaktycznym jedynie w charakterze pomocniczym, służą przede wszystkim ułatwieniu komunikacji ze studentami, w tym – przesyłaniu materiałów dydaktycznych wykorzystywanych w czasie zajęć. W programie studiów wykorzystywane są różnorodne metody kształcenia, co wraz z odpowiednią liczebnością grup (wykłady – dla co najmniej 25 osób; laboratoria – 10; konwersatoria – 20; proseminaria i warsztaty – 15; zajęcia w językach obcych – 5). O ile jednak wykorzystywanie zróżnicowanych metod, obejmujących między innymi: dyskusje moderowane przez prowadzących, burzę mózgów, pracę w grupach, analizowanie i rozwiązywanie praktycznych problemów, wystąpienia studentów (analizowane i oceniane przez prowadzącego i grupę), nagrywanie i analizowanie wystąpień publicznych, tworzenie i krytyczna analiza materiałów medialnych pozwalają na osiągnięcie zakładanych kierunkowych efektów uczenia się, to w odniesieniu do poszczególnych modułów wykorzystywane metody nie zawsze pozwalają na osiągnięcie zakładanych przedmiotowych efektów uczenia się.

Zastosowane metody odpowiadają współczesnej praktyce dydaktycznej, zastosowane środki i metody umożliwiają i stymulują aktywność studentów.

Studenci w trakcie nauki mają możliwość nie tylko biernego zapoznawania się z najnowszymi osiągnięciami nauki w zakresie dziennikarstwa i komunikacji społecznej, ale zmuszają do prowadzenia własnych poszukiwań i studiów, co jest zgodne z przyjętym profilem ogólnoakademickim studiów I i II stopnia. Należy jednak zauważyć, że w procesie dydaktycznym jedynie w niewielkim stopniu w trakcie zajęć na uczelni wykorzystywane są narzędzia współczesnego warsztatu pracy dziennikarza – komputer, urządzenia mobilne, profesjonalne narzędzia do wyszukiwania, agregowania i przetwarzania informacji (np. dostęp płatny do agencji i serwisów informacyjnych, aplikacje do ilościowej i jakościowej analizy tekstów, aplikacje do zamiany mowy na tekst ect.). .

Program studiów I stopnia przewiduje 320 godzin praktyk (studia stacjonarne; na studiach niestacjonarnych – 160 godzin); na studiach II stopnia to 160 godzin (w obydwu formach studiów). O ile samo wprowadzenie obowiązkowych praktyk jest dobrym rozwiązaniem, odpowiadającym oczekiwaniom otoczenia społeczno-gospodarczego, to sposób ich organizacji i zarządzania nimi budzi szereg zastrzeżeń. Efekty uczenia się dla praktyk studenckich zostały określone w zbyt ogólny sposób np. jedynym efektem w zakresie umiejętności praktycznych jest „Posiada umiejętność wykorzystania zdobytej wiedzy, z uwzględnieniem umiejętności nabytych podczas praktyki zawodowej (U06)”. Brak jest odniesienia do umiejętności działania w rzeczywistych warunkach pracy dziennikarza, PR czy analityka mediów. Tak ogólny sposób opisanie efektów uczenia się utrudnia prawidłowe, obiektywne weryfikowanie ich osiągnięcia.

W opisie modułu praktyk zawarto stwierdzenie: „Moduł ten ma na celu przygotowanie studentów do wykonywania pracy zawodowej. W ramach praktyk zawodowych studenci powinni zapoznać się ze specyfiką wykonywanego zawodu, związanymi z tym wymaganiami oraz uzyskać dzięki temu podstawowe umiejętności praktyczne.” Praktyka nie powinna służyć uzyskaniu podstawowych umiejętności praktycznych w zakresie dziennikarstwa – studenci realizują moduł „Pracownia dziennikarska”, w ramach którego powinni osiągnąć podstawowe

umiejętności praktyczne, które na praktyce powinny być zweryfikowane w rzeczywistym środowisku pracy. Ponadto praktyka powinna służyć rozwojowi kompetencji miękkich. Należy też zauważyć, że studenci, którzy idą na praktyki do pracodawców nie prowadzących działalności związanej z dziennikarstwem, nie mają w ramach programu zapewnionego odpowiedniego podstawowego przygotowania praktycznego będącego odpowiednikiem „Pracowni dziennikarskiej”.

Treści programowe dla praktyk są opisane zbyt ogólnie, aby można było poddać je skutecznej weryfikacji. Przypisana liczba punktów ECTS jest zgodna z liczbą godzin dla praktyk. Moduł praktyk został umieszczony za późno w programie studiów: na studiach I stopnia na 4-tym i 6-tym semestrze (studia stacjonarne) lub na 6-tym semestrze (niestacjonarne), na studiach II stopnia na 4-tym semestrze. Uniemożliwia to m. in. wykorzystanie praktyk jako okazji do zebrania materiału do prac dyplomowych i koliduje z samym procesem pisania prac.

Jedyną metodą dokumentowania przebiegu praktyk jest krótkie (zamykające się zazwyczaj w kilku zdaniach) sprawozdanie z praktyk, sporządzane przez studenta po ich odbyciu i potwierdzane przez przedstawiciela pracodawcy. Na tej podstawie praktyki są zaliczane przez kierunkowego opiekuna praktyk.

W trakcie oceny zbadano losową próbę sprawozdań praktyk i na tej podstawie stwierdzono, że ten sposób dokumentowania nie spełnia wymogów, gdyż nie pozwala na porównanie zadań realizowanych przez poszczególnych studentów. Niekiedy w swoich sprawozdaniach studenci deklarują osiągnięcie efektów kształcenia stosując opis analogiczny jak w sylabusie praktyk, ale nie odnoszą ich do poszczególnych zadań. Tylko dwoje studentów w badanej próbie (na 9 zbadanych przypadków) zrealizowało praktyki w tradycyjnych redakcjach, 2 pozostałych praktykowało w redakcjach internetowych, zaś pozostali w innych podmiotach związanych z mediami i komunikacją społeczną. Poszczególni studenci realizowali zestawy zadań, które bardzo różniły się pomiędzy sobą, w zależności od miejsca praktyk.

Ocena ma postać „zaliczam/nie zaliczam” i odnosi się jedynie do całości stwierdzeń zawartych w krótkim sprawozdaniu studenta, natomiast nie jest oceniane osiągnięcie poszczególnych efektów. Nie jest przypisywana żadna ocena punktowa lub oceny cząstkowe która różnicowałaby studentów pod względem stopnia osiągnięcia efektów kształcenia.

Kierunkowy opiekun na Wydziale jest nauczycielem posiadającym bogate doświadczenie praktyczne zdobyte poza uczelnią i kontakty z pracodawcami. Z racji tego, że nie jest prowadzona hospitacja miejsc praktyk ani też praktyki nie są poddawane regularnym, okresowym przeglądom w ramach systemu WSZJK, nie było możliwe potwierdzenie czy opiekunowie po stronie pracodawców posiadają odpowiednie kwalifikacje. Z uwagi na brak hospitowania praktyk przez jednostkę i stosownej dokumentacji w tym zakresie nie było możliwe jednoznaczne potwierdzenie czy infrastruktura pracodawców pozwala w każdym wypadku na realizację efektów uczenia się. W zbadanej przez ZO PKA próbie sprawozdań potwierdzono, że pracodawcy posiadają odpowiednie możliwości infrastruktury.

Praktyki są realizowane na podstawie regulaminu i programu opisanego w sylabusie. Wyznaczony jest kierunkowy opiekun praktyk, a w treści regulaminu określono sposób ich zaliczenia, kryteria wyboru miejsc odbywania praktyk oraz ogólny zestaw zadań, jakie powinny być zrealizowane u pracodawcy. Została opisana również procedura potwierdzania efektów uczenia się w miejscu pracy. Nie określono zadań opiekunów praktyk występujących w imieniu

pracodawców ani wymagań co do ich kompetencji. Nie określono też zasad hospitacji praktyk ani bieżącej komunikacji z pracodawcami.

Uczelnia zapewnia pewną liczbę miejsc odbywania praktyk, jednak jest ona zbyt mała wobec liczby studentów. Większość studentów musi we własnym zakresie poszukiwać miejsc odbywania praktyki. W takim przypadku wybór podmiotu organizującego praktyki jest zatwierdzany przez opiekuna kierunkowego.

Proces ewaluacji i oceny praktyk jest prowadzony jedynie w sposób niesformalizowany, przez kierunkowego opiekuna praktyk, do którego studenci przekazują ewentualne uwagi. Nie potwierdzono, że ten niesformalizowany proces jest w usystematyzowany sposób wykorzystywany do działań korygujących i doskonalących

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (Kryterium spełnione *częściowo*)

Uzasadnienie

Wizytowana jednostka dobrze przygotowała program studiów a stosując zróżnicowane metody dydaktyczne umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych kierunkowych efektów uczenia się. Zgodnie z założeniami profilu ogólnoakademickiego studenci mają możliwość i wymaga się od nich samodzielnej pracy, przygotowującej ich do coraz bardziej zaawansowanej pracy badawczej.

Program kształcenia zawiera jednak pewne niedociągnięcia w zakresie sekwencji prowadzonych zajęć. Jak wskazano powyżej – sekwencja przedmiotów o charakterze praktycznym została niewłaściwie ustalona, gdyż pewne umiejętności o charakterze podstawowym kształcone są dopiero pod koniec studiów oraz po odbyciu praktyk. Na studiach I stopnia dotyczy to takich przedmiotów, jak „Technologia informacyjna” (semestr III), „Komputerowy skład tekstu” (VI); „Nauka o komunikowaniu” (II); „Komunikowanie w organizacji” (IC). Na studiach II stopnia wobec oferowania przez cały czas studiów przedmiotów „Pracownia dziennikarska” oraz „Warsztat dziennikarski” umieszczenie przedmiotu „Organizacja i zarządzanie mediami” dopiero w semestrze III jest zbyt późne.

Jednak największym problemem programu studiów pozostają praktyki zawodowe. O ile nawet ich obowiązkowa obecność jest czymś zgodnym z oczekiwaniami otoczenia społeczno-gospodarczego (co należy uznać za wartościowe), to sposób ich organizacji, nadzorowania oraz monitorowania osiągania efektów uczenia się budzi szereg zastrzeżeń. Po pierwsze – określenie efektów uczenia się jest nazbyt ogólne i nie pozwala na jasne zdefiniowanie, jakie kompetencje powinien student osiągnąć. Przy braku jasno określonych efektów niemożliwe staje się monitorowanie i ocenianie, czy zostały one osiągnięte. Dostęp do praktyk, na co wskazywali bardzo wyraźnie studenci w czasie spotkania z ZO PKA, jest mocno ograniczony i znaczna część studentów nie może ich zrealizować w miejscach zgodnych z kierunkiem studiów oraz oczekiwaniami i studentów, i przyszłych pracodawców.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

1. należy uregulować kwestie związane z praktykami studenckimi, ponieważ są obowiązkową częścią programu studiów. Niezbędne jest precyzyjne określenie oczekiwanych efektów uczenia się oraz powiązane z tym jasne i zrozumiałe (dla studentów, pracodawców oraz opiekuna praktyk) określenie zasad uznawania, że zostały one osiągnięte w odniesieniu do każdej ze zdefiniowanych kompetencji;
2. należy dokonać korekty w programie studiów tak, by sekwencje powiązanych ze sobą przedmiotów pozwalały na właściwe rozwijanie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w kolejnych semestrach nauki. Dotyczy to zwłaszcza przedmiotów o charakterze praktycznym;
3. na studiach II stopnia należy wprowadzić do programu studiów zajęcia językowe, umożliwiające osiągnięcie wymaganego poziomu biegłości językowej na poziomie B2+.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Przyjęte w Instytucie Nauk Politologicznych i Dziennikarstwa metody rekrutacji są zgodne z uczelnianymi zasadami, zostały określone w uchwale Senatu UŚ i zostały opublikowane na stronach Uniwersytetu. Zastosowane metody w odniesieniu do studiów I oraz II stopnia są bezstronne. Należy natomiast zauważyć, że w przypadku studiów I stopnia przyjęte kryteria kwalifikacji nie umożliwiają wyselekcjonowania kandydatów, którzy posiadają odpowiednie predyspozycje do studiowania na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*. Oparte zostały jedynie o konkurs świadectw, nawet bez wskazania, które z maturalnych przedmiotów do wyboru są najbardziej pożądane. Przyjmowanie laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych nie jest rozwiązaniem wystarczającym.

Uczelnia opracowała zasady potwierdzania efektów uczenia się poza systemem studiów, ale na wizytowanym kierunku jeszcze nikt nie skorzystał z tej możliwości. Natomiast w przypadku efektów uczenia się uzyskanych w innych uczelniach to dyrektor do spraw dydaktycznych dokonuje oceny ich adekwatności i zgodności z oferowanym programem studiów. ZO PKA uzyskał potwierdzenie, że system ten w wizytowanej Jednostce działa sprawnie.

Oceniając efektywność rozwiązań przyjętych w obrębie systemu weryfikacji efektów uczenia (kierunkowych oraz przedmiotowych / modułowych) oraz oceny stopnia osiągania przez studentów tych efektów stwierdzić po pierwsze należy, iż istnieje bardzo poważna niespójność pomiędzy poziomem deklaracji, zobowiązań oraz przyjętych rozwiązań formalnych, a rzeczywistością, jeśli chodzi o funkcjonowanie mechanizmów weryfikacji i oceny realizacji efektów kształcenia.

W przypadku studiów I oraz II stopnia ocenianego kierunku prezentacja oraz szczegółowy opis metod weryfikacji stopnia osiągania efektów uczenia oraz zasady oceny studentów są zawarte w szczegółowych opisach przedmiotów - kartach opisów przedmiotu, które także powinny zostać umieszczone zostały w bazie USOS Uniwersytetu Śląskiego. Większość

zajęcia (przedmioty / moduły) jest opisanych w sposób wyczerpujący i precyzyjny zarazem, poprawnie charakteryzuje stosowane metody dydaktyczne oraz powiązane z tym metody wykorzystywane do weryfikowania zakresu osiągnięcia efektów kształcenia.

W odniesieniu do poszczególnych zajęć (nie obowiązuje w tym wypadku jednolity katalog sposobów weryfikacji), reguły weryfikacji osiągnięcia przedmiotowych efektów uczenia oraz metody i kryteria oceny prezentowane są w wystarczająco rozbudowanej formie.

Z dostępnych ZO PKA dokumentów wewnętrznych przedstawionych przez jednostkę prowadzącą oceniany kierunek studiów wynika, że w obrębie przedmiotu / modułu każdemu szczegółowemu przedmiotowemu efektowi uczenia przyporządkowane są określone, relatywnie jednoznacznie zdefiniowane „sposoby weryfikacji efektów kształcenia”. Jak wynika z analizy dostępnych dokumentów programowych, prowadzący w zdecydowanej większości stosują różnorodne, odpowiednio dobrane do celów i formy zajęć, sposoby weryfikacji efektów uczenia. Podkreślić należy to, że zarówno w przypadku studiów I stopnia, jak i studiów II stopnia, ocenianego kierunku, wykorzystywano szeroką paletę sposobów weryfikacji efektów, które umożliwiają zarówno ocenę stopnia osiągnięcia tychże efektów w dziedzinie wiedzy, jak i umiejętności i kompetencji społecznych. Do najczęściej stosowanych sposobów weryfikacji realizacji przez studenta efektów uczenia w obrębie przedmiotu / modułu zaliczyć należy: debaty studenckie, kolokwia, prezentacje przygotowywane przez studentów oraz ich prezentacja, pisemne sprawdziany wiedzy, dyskusje moderowane przez prowadzącego zajęcia, przygotowanie przez studenta pracy pisemnej, pracę na zajęciach z tekstem przewodnim, egzamin pisemny, egzamin ustny. Stwierdzić zatem należy, że w procesie oceny stopnia realizacji przez studentów zakładanych dla przedmiotu / modułu efektów uczenia stosowane są metody - sposoby powszechnie przyjęte, właściwe dla studiów o profilu ogólnoakademickim. Co warte w tym kontekście podkreślenia to fakt, że sposoby weryfikacji efektów uczenia są w większości przypadków dobrane i stosowane w taki sposób, aby w jak największym stopniu oraz jak najskuteczniej dokonywała się w toku zajęć ocena stopnia osiągnięcia przez studenta efektów z dziedziny umiejętności. Bez wątpienia, bazując na dokumentach programowych ocenianego kierunku studiów oraz kartach opisu przedmiotów, można sformułować tezę, że zakładane dla kierunku oraz przedmiotu / modułu efekty uczenia są poddawane weryfikacji we właściwy sposób, z wykorzystaniem odpowiednich metod i narzędzi oceny stopnia osiągnięcia ich przez studenta.

Opierając się na przedłożonej członkom ZO PKA dokumentacji uznać również należy, że metody i kryteria oceniania przyjęte dla poszczególnych przedmiotów / modułów ocenianego kierunku studiów (I stopnia oraz II stopnia) są dobrane w sposób prawidłowy. Opisy modułów kształcenia zawierają kompleksowy, rozbudowany, bardzo zróżnicowany mechanizm weryfikacji zakresu osiągnięcia przez studenta efektów uczenia oraz ustalenia możliwie zobiektywizowanej oceny (adekwatnej do rzeczywistego poziomu osiągnięcia przez poszczególnych studentów zakładanych efektów). I tak np. na studia I stopnia w przypadku modułu: Nauka o państwie i prawie (wykład plus ćwiczenia) na procedurę weryfikacji efektów uczenia oraz oceny studenta składają się: kolokwium zaliczeniowe w formie pisemnej (pytania testowe i problemowe), aktywność studenta i umiejętność odpowiadania na pytania zadawane w trakcie dyskusji na zajęciach oraz egzamin pisemny (pytania testowe i problemowe). Na studiach II stopnia w przypadku przedmiotu Polityczne public relations zakładane efekty uczenia się (w

tym i kompetencje społeczne) są monitorowane na podstawie aktywności studentów w czasie zajęć – „na podstawie przeczytanej przez studentów literatury, słuchacze aktywnie uczestniczą w dyskusji, rozwiązują problemy, przytaczają przykłady omawianych zjawisk, prezentują własne propozycje działań PR w instytucjach politycznych”. Takie rozwiązanie wydaje się być skuteczne i właściwe.

W odniesieniu do stosowanych metod weryfikacji należy jednak zwrócić uwagę na to, że niektóre deklarowane efekty przedmiotowe, zwłaszcza w zakresie umiejętności oraz kompetencji społecznych, nie są możliwe do prawidłowego zweryfikowania za pomocą pisemnego testu jednokrotnego wyboru. Przyjęta w opisie przedmiotu Komunikowanie polityczne metoda weryfikacji, odwołująca się do pytań problemowych zadawanych w trakcie egzaminu pisemnego na pewno nie pozwala na zweryfikowanie takich efektów uczenia się, jak „docenia znaczenie nauki o mediach i nauk pokrewnych zajmujących się zjawiskami komunikacji i odnosi zdobytą wiedzę do projektowania działań zawodowych” czy „wykazuje gotowość do wszechstronnego uczestnictwa we współczesnym dyskursie medialnym oraz do samodzielnej i krytycznej oceny współkreowanej przez media rzeczywistości” (nota bene – prace etapowe, które analizował ZO PKA, stanowiły połączenie pytań otwartych i zamkniętych testowych, niezgodnie z deklaracją zawartą w opisie modułu).

Rozwiązania dotyczące zaliczania przez studenta poszczególnych semestrów studiów oraz lat są właściwe.

Liczba zajęć kończących się egzaminami i zaliczeniami na ocenę w poszczególnych semestrach studiów jest dobrana prawidłowo.

Zgodnie z rozwiązaniem przyjętym na Uniwersytecie Śląskim badanie losów absolwentów jest przeprowadzane przez uniwersyteckie Biuro Karier i opiera się na ankietowych badaniach absolwentów. Niestety, zwrotność ankiet jest na bardzo niskim poziomie. Wyniki tych badań są wprawdzie przekazywane Dziekanowi oraz Dyrektorowi Instytutu, ale nie można potwierdzić, by skutkowały one podejmowaniem działań doskonalących.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (*kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione*)

Kryterium spełnione *częściowo*

Uzasadnienie

Przyjęte kryteria przyjęcia na studia I stopnia nie pozwalają na właściwy wybór kandydatów przygotowanych do podjęcia studiów na kierunku „Dziennikarstwo i komunikacja społeczna”. Osoby, które na maturze zdawały takie przedmioty, jak WoS czy Historia (a więc posiadające pewne przygotowanie) nie są w żaden szczególny sposób promowane.

Deklarowane przez Jednostkę metody weryfikowania osiągniętych efektów przedmiotowych są wystarczająco zróżnicowane, ale w odniesieniu do przedstawionych prac etapowych zastosowane metody weryfikacji nie były na tyle kompleksowe i zróżnicowane, by mogły posłużyć do potwierdzenia osiągniętych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W przeanalizowanych przez ZO PKA pracach etapowych najlepiej i najpełniej sprawdzana była wiedza studentów.

Przygotowane prace dyplomowe są zgodne z zakładanymi efektami uczenia się i mieszczą się w obszarze nauk społecznych oraz w dyscyplinie nauk o mediach i komunikowaniu społecznym. Za plus należy uznać przyjęcie w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa jasno określonego regulaminu przeprowadzania egzaminów dyplomowych, natomiast w analizowanych przez ZO PKA pracach dyplomowych uwidoczniły się dociągnięcia w przygotowaniu metodologicznym dyplomantów.

Jednostka umożliwia studentom prowadzenie bardziej zaawansowanych prac badawczych, których zwieńczeniem jest późniejsza publikacja.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

-

Rekomendacje

1. należy doprecyzować zasady weryfikacji osiągania zakładanych efektów uczelnia się (kierunkowych i przede wszystkim przedmiotowych). Obecne opisy modułów kształcenia nie precyzują, jakie metody są mają być zastosowane w rozbiciu na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Należy przy tym pamiętać, że testy pisemne z pewnością nie nadają się do sprawdzenia osiągnięcia wymaganych kompetencji społecznych;
2. w pracach dyplomowych należy zwrócić uwagę na opis stosowanej przez studentów metodologii badań. Studia o profilu ogólnoakademickim powinny przygotowywać do prowadzenia badań i z tego powodu odpowiednie przygotowanie w zakresie metod badawczych jest niezbędne i pozwala na uniknięcie podejścia jedynie deskryptywnego
3. Jednostka powinna wprowadzić zajęcia dotyczące metodologii badań już w czasie studiów I stopnia.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

W obecnym roku akademickim 2018/2019 zajęcia na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* prowadziło 45 pracowników naukowych Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, 9 pracowników naukowo-dydaktycznych z innych, pokrewnych Wydziałów oraz 17 osób – dziennikarzy, specjalistów śląskich mediów, odpowiedzialnych za realizację na ocenianym kierunku zajęć praktycznych.

W sumie wszystkich zaangażowanych osób w proces dydaktyczny było 89 osób na ponad 720 studentów kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* na obu stopniach nauczania i na studiach niestacjonarnych łącznie. W procesie dydaktycznym uczestniczyło 25 pracowników samodzielnych, w tym 6 profesorów, 19 doktorów habilitowanych oraz 30 osób posiadających stopień naukowy doktora i 34 tytuł zawodowy magistra.

Z tej liczby, na zasadach swobodnego wyboru dyscypliny wyodrębniono 16 osób, które zadeklarowały 100% i 75% swojego dorobku naukowego na rzecz kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*. Wśród nich jest 1 profesor, 6 doktorów habilitowanych i 8 doktorów.

Do powyższej grupy włączyć należy także 7 pracowników dydaktycznych ze stopniem naukowym doktora i doktora habilitowanego. Wśród kadry realizującej zajęcia na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* wymienić należy 7 specjalistów- dziennikarzy zatrudnionych w śląskich mediach, którzy na ocenianym kierunku nauczają warsztatu dziennikarskiego.

Kompetencje i kwalifikacje kadry naukowo-dydaktycznej kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* nie budzą zastrzeżeń. Podobnie w przypadku jej aktywności naukowej. Publikacje są liczne, różnorodne i wielojęzyczne oraz w zdecydowanej większości z zakresu problematyki mediów.

Wszyscy pracownicy naukowo-dydaktyczni realizują znaczną część swojego pensum dydaktycznego na ocenianym kierunku. Jest to na ogół znacznie powyżej 60 godzin rocznie. Tylko w przypadku nielicznych było to około 30 godzin rocznie.

Odzwierciedleniem wysokiego poziomu kadry naukowo-dydaktycznej są oceny wystawiane pracownikom przez studentów. Tylko jedna z nich- w odniesieniu do samodzielnego pracownika naukowo-dydaktycznego sytuuje się poniżej oceny dobrej. Pozostali pracownicy oceniani byli w sporej części powyżej cztery plus. Nie przekraczając zresztą oceny 4,8. Pod tym więc względem, studenci ocenili swoich nauczycieli na poziomie średnio, powyżej oceny dobrej.

Wydział Nauk Społecznych w ramach szeroko pojętych przedsięwzięć całego Uniwersytetu podejmuje szereg wysiłków na rzecz doskonalenia umiejętności naukowo-dydaktycznych kadry. Jednym z nich jest realizowanie programu „Wykształcona kadra- wykształcony student”, w ramach którego przy współfinansowaniu ze środków UE organizowane są szkolenia dla kadry naukowo-dydaktycznej. Szkolenia te nastawione są na kształtowanie umiejętności w ramach czterech, zasadniczych filarów: prowadzenia zajęć w języku angielskim, nowoczesnych metod prowadzenia zajęć, umiejętności wykorzystywania specyficznych danych i wzrostu kompetencji w zakresie zarządzania informacją.

Kolejnym przedsięwzięciem jest realizacja projektu także współfinansowanego ze środków UE pn. „Arka WNS” czyli Akademia kompetencji Wydziału Nauk Społecznych. Program ten nakierowany jest na młodszą kadrę naukowo-dydaktyczną /do 35-go roku życia/. Program ten obejmuje szkolenia w zakresie wykorzystywania narzędzi informatycznych, innowacyjne treningi umiejętności dydaktycznych oraz pogłębianie umiejętności posługiwania się w dydaktyce językiem angielskim.

Ponadto od 2016 roku odbywają się „Otwarte spotkania dydaktyczne”, które realizowane są w formule warsztatów i wykładów dostosowanych do idei kształcenia ustawicznego. Dotychczasowe zajęcia koncentrowały się na takich zagadnieniach jak tutoring, planowanie zajęć dydaktycznych, trójkąt dydaktyczny, skuteczne nauczanie, wykorzystywanie programów graficznych, etc.

Na Wydziale Nauk Społecznych wprowadzono system nagród dla najlepszych dydaktyków w postaci nagrody Rektora, wyróżnienia laurem studenta/coroczne/i nagradzanie różnorodnymi gadżetami. Jest to zatem dość szeroki system motywowania do doskonalenia pracy dydaktycznej dla wszystkich pracowników.

Funkcjonujący na Wydziale Nauk Społecznych system stymulował rozwój naukowy i dydaktyczny oraz zaowocował w ciągu ostatnich pięciu lat licznymi awansami naukowymi. Dwie osoby uzyskały tytuł profesora, 10 osób habilitowało się, a 6 doktoryzowano.

Wsparciem dla procesu awansowania naukowego jest istniejący na Wydziale Nauk Społecznych system naukowej współpracy międzynarodowej nastawionej na doskonalenie umiejętności i podnoszenie naukowego poziomu kadry. Tylko w latach 2013-2019 na zagraniczne uczelnie partnerskie z wykładami i na szkolenia wyjechało 20 pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa. Prawie połowa z nich stanowi kadrę kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*.

System podnoszenia kwalifikacji naukowych i jakości dydaktyki funkcjonuje na ocenianym kierunku sprawnie i na wysokim poziomie. Ocenic go należy zatem jako w pełni zadowalający.

Kadra prowadząca zajęcia na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* dobrana została poprawnie i zgodnie z zasadami doboru merytorycznego i naukowego legitymizująca się też, wskazanym i wymaganym dla kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* dorobkiem naukowym.

W opinii studentów ocenianego kierunku pozyskanych na spotkaniu z ZO PKA system podnoszenia kwalifikacji naukowych i jakości dydaktyki funkcjonuje na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* sprawnie i na wysokim poziomie.

Studenci potwierdzili, iż mają możliwość oceny nauczycieli akademickich po zakończeniu cyklu zajęć dydaktycznych. Badanie ankietowe dotyczące każdego nauczyciela akademickiego przeprowadza się co do zasady raz w roku w ramach zajęć z co najmniej jednego modułu realizowanego przez danego nauczyciela. Ponadto na wniosek studentów mogą być przeprowadzane dodatkowe badania ankietowe nauczycieli akademickich, w stosunku do których pojawiły się zastrzeżenia.

Formularz ankiety zawiera pytania dotyczące określenia wymagań, realizacji treści zawartych w karcie przedmiotu, sposobu przekazywania treści, a także postawy prowadzącego wobec studentów. Studenci mogą odpowiedzieć w pięciopunktowej skali, określającej poziom ich akceptacji dla ocenianego aspektu. Studenci mają przy tym również możliwość swobodnej wypowiedzi, która pozwala im uzasadniać zajmowane stanowisko.

Z informacji uzyskanych od studentów wynika, iż Uczelnia przyjęła rozwiązania pozwalające wyciągać wnioski z wyników ankietyzacji, nie są one jednak szeroko znane wśród studentów, którzy nie dostrzegają realnych zmian wynikających ze zgłaszanych przez nich uwag. Zgodnie ze stanem faktycznym, w przypadku negatywnych wyników danego nauczyciela akademickiego Władze Instytutu przeprowadzają rozmowę mającą na celu poprawę jakości wykonywanych przez niego obowiązków dydaktycznych. Przeszkodą komunikacyjną w tym zakresie, jest fakt, iż wyniki ankiet nie są publicznie dostępne. Studenci uczestniczący w spotkaniu mieli świadomość, iż zgodnie z przyjętymi w Uczelni regulacjami ocena nauczycieli akademickich przez studentów jest uwzględniana w okresowych ocenach nauczycieli akademickich.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (*kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione*)

Kryterium *spełnione*

Uzasadnienie

Struktura zatrudnienia, w tym liczba, dorobek naukowy, a w szczególności doświadczenia zdobyte poza uczelnią potwierdzają zasadność przydziału kadry do poszczególnych zajęć realizowanych na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*.

Studenci mają możliwość oceny nauczycieli akademickich, której wyniki uwzględnia się w ocenie okresowej pracownika.

Polityka kadrowa prowadzona przez władze Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i Wydziału Nauk Społecznych jest realizowana w sposób prawidłowy, motywujący nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach to jeden z największych wydziałów Uniwersytetu. Z kolei Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa jest jednym z pięciu instytutów funkcjonujących w ramach struktury Wydziału Nauk Społecznych. Stąd też, bogata infrastruktura naukowo-dydaktyczna służy studentom ośmiu realizowanych na Wydziale Nauk Społecznych kierunków studiów.

Jest to infrastruktura w miarę nowoczesna i stosunkowo bogata. Jest to metraż 2.616 metrów kwadratowych, podzielony na 45 sal dydaktycznych, mieszczących 2.465 osób, w tym pięć z nich to sale audytoryjne, których istnieje możliwość pomieszczenia od 90 do 368 osób.

W 13-tu salach jest zapewniony dostęp do Internetu przewodowego, a Internet bezprzewodowy dostępny jest w całym budynku. Wydział Nauk Społecznych dysponuje też pięcioma pracowniami komputerowymi. Jedna z nich jest ogólnodostępna przy czytelnicy wydziałowej.

Infrastruktura Wydziału Nauk Społecznych dostosowana jest do potrzeb studentów niepełnosprawnych, włączając w to windę dla niepełnosprawnych, obsługującą wszystkie pięć kondygnacji. W jednej z pracowni komputerowej zainstalowane też jest oprogramowanie dla osób niedowidzących. Ponadto na Wydziale funkcjonują cztery ogólnodostępne pracownie komputerowe wyposażone w 93 komputery z pakietem i oprogramowaniem.

Studenci mają też dostęp do szerokiej oferty bibliotecznej. Poczynając od Biblioteki Głównej UŚ / w pobliżu pomieszczeń Wydziału/ po bibliotekę wydziałową, czynną przez sześć

dni w tygodniu. Od 2012 roku funkcjonuje nowoczesne Centrum Informacji Naukowej jak wspólne przedsięwzięcie UŚ i Uniwersytetu Ekonomicznego.

W zakresie infrastruktury pojawia się także pewien niedosyt, który przejawia się głównie brakiem infrastruktury dydaktycznej, typowej dla dziennikarstwa i nauki o mediach społecznych. Kształcenie w ramach kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* prowadzone jest od niedawna, bo od 2012 roku i nie udało się do tej pory stworzyć przy nim własnego studia radiowo-telewizyjnego dla optymalnego przygotowania warsztatowego studentów, choć zaznaczyć należy, że w Rektoracie, tuż obok funkcjonują dość dobrze wyposażone media akademickie, z którego studenci wizytowanego kierunku dość regularnie korzystają.

Pozytywnym natomiast aspektem dziennikarskiej edukacji jest fakt, że wykładowcami są wybitni dziennikarze śląskich gazet i rozgłośni radiowo-telewizyjnych. I to oni właśnie zabierają studentów do swoich redakcji umożliwiając im tym samym właściwe przeprowadzanie praktyk, co jednocześnie łagodzi znacznie braku własnego studia radiowo-telewizyjnego.

Bardziej pozytywnie kształtują się możliwości praktycznego przygotowywania studentów w zakresie mediów społecznych, bowiem istniejące w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa dobrze wyposażone i obsługiwane przez znakomitych dydaktyków pracownie komputerowe doskonale uzupełniają powyżej prezentowaną lukę. Ponadto stworzenie własnego, wydziałowego studia radiowo-telewizyjnego na potrzeby kształcenia studentów na ocenianym kierunku jest zapowiedziane w planach Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, co zdaniem ZO PKA jest mocno zasadne i niezbędne.

Opinię ZO PKA potwierdziło także spotkanie ze studentami ocenianego kierunku, podczas którego wyrażali zróżnicowane opinie o infrastrukturze dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia. Z perspektywy studentów jako interesariuszy wewnętrznych istnieje podstawowa możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w oparciu o infrastrukturę dydaktyczną i naukową, ale identyfikuje się w niej także istotne z punktu widzenia efektów kształcenia braki. Studenci wskazywali na niedobór w wyposażeniu sal dydaktycznych o dyktafony, które są niezbędne do efektywnego uczestnictwa w zajęciach, dla 20 osobowej grupy dedykuje się niekiedy jedynie po 3 sztuki tego sprzętu. Również sale komputerowe posiadają przestarzałe oprogramowanie, utrudniające albo uniemożliwiające realizację zadań. Uwagi można zgłosić również względem wyposażenia sal w rzutniki.

Uwzględniając opinie studentów, można pozytywnie ocenić jakość materiałów dostępnych w Bibliotece, podkreślają, że mają dostęp do lektur obowiązkowych, związanych z ich programem studiów, a także tych zalecanych w sylabusach. Biblioteka dysponuje materiałami w formie papierowej, takimi jak książki i czasopisma.

Studenci ocenianego kierunku nie są włączani w sposób systemowy i sformalizowany w okresowe przeglądy infrastruktury i proces jej doskonalenia. Studenci mogą zgłaszać ewentualne uwagi bezpośrednio do władz Wydziału oraz za pośrednictwem członków Rady Samorządu Studenckiego WNS UŚ. W przypadku pojawiania się ewentualnych uwag od studentów podejmowane są działania mające na celu udoskonalenie infrastruktury.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (*kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione*)

Kryterium *spełnione*

Uzasadnienie

Posiadana przez Wydział Nauk Społecznych infrastruktura naukowo-dydaktyczna i socjalna w pełni zabezpiecza realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku oraz spełnia wymagania socjalno- bytowe kadry, studentów i pracowników administracyjnych Wydziału.

Infrastruktura Wydziału Nauk Społecznych jest stale monitorowana i została dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Literatura zalecana w sylabusach dostępna jest dostępna w bibliotekach. W miarę możliwości finansowych jednostki dokonywane są modyfikacje i uzupełnienia zasobów.

Studenci ocenianego kierunku nie zostali włączani w sposób systemowy i sformalizowany w okresowe przeglądy infrastruktury i proces jej doskonalenia.

Należy zaangażować studentów w systemowy i sformalizowany proces oceny i doskonalenia infrastruktury.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

-

Zalecenia

1.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Wydział Nauk Społecznych współpracuje z grupą interesariuszy zewnętrznych, która jest odpowiednia dla wielkości i specyfiki kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*. Do grona podmiotów współpracujących z jednostką należą m. in. Radio Katowice, Polska Presse (Dziennik Zachodni), TVP O/Katowice, Ośrodek Regionalny TVN24, Gazeta Wyborcza w Katowicach, urzędy miast konurbacji śląskiej, Kompania Węglowa, Węglukoks S.A., Komenda Wojewódzka Policji, Wojewódzki Sztab Wojskowy, Śląsko-Małopolski Oddział Straży Granicznej, a ponadto kilkadziesiąt innych podmiotów.

W gronie interesariuszy zewnętrznych wymienionych w raporcie samooceny jest reprezentowana większość liczących się w regionie redakcji prasy i mediów, jak i podmioty, w których działalności istotny jest aspekt skutecznej komunikacji ze społeczeństwem – na poziomie deklaracji należy uznać, że grono interesariuszy współpracujących z kierunkiem jest odpowiednie dla realizacji przyjętej koncepcji i celów kształcenia.

Jednakże pomimo, iż w Radzie Biznesowo-Programowej Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa zasiadają przedstawiciele aż 24 pracodawców, w ramach kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* w sposób regularny i usystematyzowany jednostka współpracuje tylko z niewielką liczbą interesariuszy zewnętrznych (w tym w szczególności

pracodawców), natomiast współpraca z pozostałymi podmiotami ma charakter sporadyczny i/lub jest ograniczona do bardzo wąskich aspektów.

Kolejnym istotnym faktem stwierdzonym w trakcie działań ZO PKA jest wyraźne ukierunkowanie regularnych form współpracy na pracodawców reprezentujących prasę, radio i telewizję, a zatem instytucje właściwe dla aspektu dziennikarstwa i przypisanym mu efektom uczenia się. Natomiast aspekt szerzej rozumianej komunikacji społecznej, w tym przypisanej do profilu absolwenta działalności Public Relations, jest w gronie pracodawców reprezentowany jedynie przez komórki rzeczników prasowych spółek skarbu państwa i jednostek administracji publicznej. Brak jest w tym gronie podmiotów prowadzących wyspecjalizowaną działalność w zakresie PR, media relations, analityki mediowej, mediów zintegrowanych i elektronicznych. Deklaracje jednostki zawarte w raporcie oceny nie zostały zatem w pełni potwierdzone.

Z drugiej strony należy odnotować, że w trakcie spotkania ZO PKA z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz z kierunkowym opiekunem praktyk potwierdzono, iż kształcenie na wizytowanym kierunku jest rozwijane dzięki współpracy z interesariuszami zewnętrznymi kontynuowanej od ponad 30-stu lat. Koncepcja kształcenia, cele kształcenia i efekty uczenia się były zatem określane w efekcie tych długotrwałych relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Był to jednak proces wysoce niesformalizowany, przez co ocena pełnej jego efektywności jest utrudniona.

Interesariusze zostali włączeni instytucjonalnie w proces tworzenia programu nauczania i zapewniania jakości kształcenia poprzez uczestnictwo w Radzie Biznesowo-Programowej Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa. W toku oceny ZO PKA nie uzyskał jednak potwierdzenia, że Rada faktycznie realizuje przypisane jej funkcje – w okresie objętym oceną nie organizowano regularnych spotkań w/w Rady, a wszelkie kontakty w ramach tego gremium miały charakter niesformalizowany. W związku z tym nie potwierdzono w pełni, aby Rada Biznesowo-Programowa Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa w wymierny sposób wywierała wpływ na rozwój kierunku i jakość kształcenia. Należy jednak odnotować, że skutkiem dyskusji podejmowanych między innymi w w/w Radzie jest wprowadzenie od roku akademickiego 2018/2019 nowej, eksperymentalnej ścieżki kształcenia na studiach I stopnia – zmiana ta powinna przyczynić się do lepszego przygotowania absolwentów do funkcjonowania zawodowego w środowisku współczesnych mediów multimodalnych. Ponadto w wyniku konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi wprowadzono przedmiot „Proseminarium dziennikarskie” – ten fakt również należy ocenić pozytywnie, natomiast nie było możliwe, w jakim stopniu wprowadzenie tej zmiany wynikało z funkcjonowania Rady Biznesowo-Programowej.

Podstawową i najbardziej istotną formą udziału interesariuszy zewnętrznych w kształceniu na ocenianym kierunku jest prowadzenie zajęć przez praktyków (m. in. doświadczonych dziennikarzy, rzeczników prasowych, specjalistów ds. PR i mediów), w ramach modułów kształcenia właściwych dla osiągnięcia efektów uczenia się z zakresu umiejętności wymaganych w zawodzie dziennikarza. Dziennikarze, będący przedstawicielami instytucji, takich jak: Sekcja Polska Radio BBC, Polskie Radio Katowice), bardzo duże doświadczenie zawodowe, dzięki czemu prowadzone przez nich zajęcia w ramach modułów „Pracownia dziennikarska” i „Warsztat dziennikarski” mają dużą wartość.

Z drugiej strony nie odnotowano jednak, aby zaangażowanie czynnych praktyków przekładało się w ostatnim okresie na usystematyzowane doskonalenie programu nauczania i wprowadzanie nowych treści programowych.

Pośrednio udział praktyków spoza uczelni w procesie kształcenia pozwala na organizację dodatkowych zajęć w formie terenowej lub wizyt studyjnych w dużych redakcjach – przede wszystkim Polskie Radio Katowice. Zajęcia tego typu pełnią jednak jedynie rolę uzupełniającą i nie stanowią na tak znaczącego elementu programu kształcenia, jak mogłoby to wynikać z chociażby z potencjału poszczególnych instytucji, w których realizowane są zajęcia.

Drugą istotną formą współpracy Wydziału Nauk Społecznych z pracodawcami jest organizacja praktyk studenckich. Ta forma współpracy jest również słabo sformalizowana – wprawdzie Wydział Nauk Społecznych ma podpisane porozumienia z niektórymi pracodawcami dotyczące zapewnienia miejsc na praktyki, ale dużo większą rolę w tym zakresie odgrywają osobiste kontakty kierunkowego opiekuna praktyk, który sam jest wieloletnim praktykiem dziennikarstwa. Skuteczność i jakość współpracy w tym zakresie nie opiera się zatem na sprawnych procedurach, lecz jest uzależniona od działania jednej osoby, co stanowi ewidentną słabość organizacyjną.

Duży wymiar praktyk (320 godzin na studiach stacjonarnych), zbliżony do studiów o profilu praktycznym jest efektem wpływu zawodowych dziennikarzy współpracujących z kierunkiem, którzy wskazywali na potrzebę upracticznienia procesu kształcenia. Niestety, pomimo licznych relacji z interesariuszami zewnętrznymi, Wydział Nauk Społecznych w niewielkim stopniu wykorzystuje je do zapewnienia studentom odpowiedniej liczby miejsc odbywania praktyk, spełniających wysokie standardy jakościowe (do czego odniesiono się szerzej w opisie kryterium 2).

Wymienić w tym miejscu należy również działalność Centrum Medialnego UŚ, które stanowi wprawdzie jednostkę organizacyjną działającą w ramach uczelni, ale pełni de facto analogiczną rolę, co pracodawcy z zewnątrz – w redakcjach związanych z Centrum Medialnym (akademickie Radio Egida oraz Telewizja Internetowa) każdego roku jest rezerwowana pula miejsc na praktyki dla studentów ocenianego kierunku, którym nie udało się zapewnić praktyk u innych pracodawców.

Trzecią formą współpracy jest organizowanie zajęć w formie wizyt studyjnych w ramach przedmiotów związanych z nabyciem umiejętności dziennikarskich – tego typu zajęcia są organizowane m. in. w Polskim Radiu Katowice. Zajęć tego typu jest jednak zbyt mało do potrzeb wizytowanego kierunku, a ich prowadzenie nie jest w sposób sformalizowany umieszczone w programie nauczania- szczegóły omówiono w kryterium nr 2. Z tego względu znaczny potencjał jednostki w tym zakresie nie jest odpowiednio wykorzystany.

Jednostka deklaruje również współpracę z szkołami średnimi, w zakresie popularyzacji wiedzy dotyczącej dziennikarstwa i komunikacji społecznej wśród uczniów, poprzez organizację spotkań i wykładów otwartych. W toku wizytacji nie przedstawiono jednak ZO PKA dokumentacji potwierdzającej realizację konkretnych działań w tym zakresie, wobec czego nie była możliwa nawet ogólna ocena tej formy współpracy z otoczeniem na jakość kształcenia.

W trakcie wizytacji nie potwierdzono funkcjonowania w jednostce odpowiednich rozwiązań w zakresie zarządzania współpracą z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Brak jest

dokumentacji potwierdzającej dokonywanie przeglądów współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, ani też stosownych, kompleksowych analiz w tym zakresie.

W ograniczonym zakresie regularna ewaluacja współpracy jest dokonywana jedynie przez kierunkowego opiekuna praktyk, jednakże ogranicza się ona głównie do udziału pracodawców w organizacji praktyk – na podstawie informacji z różnych źródeł opiekun ustala wiarygodność poszczególnych pracodawców i możliwości realizowania u nich założonych efektów uczenia się. Wnioski w ten sposób zebrane nie są jednak elementem sformalizowanych procesów projakościowych, m. in. nie są przekazywane do Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia.

Należy w tym miejscu zauważyć, że Wydział Nauk Społecznych dysponuje obecnie odpowiednimi źródłami danych dotyczących współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Biuro Karier prowadzi proces monitorowania losów zawodowych absolwentów, w ramach którego pozyskano zbiorcze dane o absolwentach Wydziału z roku 2016/2017, wraz wynikami częściowo wyspecyfikowanymi dla kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*.

W 2018 roku Biuro Karier przeprowadziło również badanie oczekiwań pracodawców wobec absolwentów uczelni wyższych. Nie stwierdzono, aby wyniki obu badań były w jakikolwiek sposób wykorzystane w jednostce, pomimo, że stanowią one cenne źródło informacji o jakości współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz oczekiwaniach pracodawców. Nie stwierdzono również podejmowania dyskusji czy jakichkolwiek analiz współpracy z pracodawcami w ramach prac Rady Programowo-Biznesowej Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa pomimo, że do prowadzenia takich działań jednostka była zobowiązana zgodnie z punktem III.1 WSZJK.

Należy również podkreślić, że pomimo znacznej liczby studentów na kierunku oraz deklarowanej dużej liczby współpracujących z jednostką interesariuszy zewnętrznych, nie wydzielono komórki organizacyjnej ani nawet pojedynczej osoby, której zadaniem byłoby koordynowanie współpracy z otoczeniem zewnętrznym. Z wypowiedzi pracowników, studentów a także interesariuszy zewnętrznych wynika, że obecne przemiany dotyczące dziennikarstwa i komunikacji społecznej sprawiają, że formy współpracy wypracowane w latach poprzednich są niewystarczające dla rozwoju ocenianego kierunku i zapewnienia wysokiej jakości kształcenia. Poprzez zaniedbanie aspektu ewaluacji i analizy współpracy oraz brak odpowiedniej koordynacji nawet uzasadnione działania, podejmowane przez jednostkę w efekcie dialogu z pracodawcami, takie jak wprowadzenie eksperymentalnej ścieżki kształcenia, są wyraźnie spóźnione w stosunku do przemian na rynku pracy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (*kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione*)

Kryterium spełnione *częściowo*

Uzasadnienie

W ocenie ZO PKA, jednostka spełnia w podstawowym zakresie standardy jakości kształcenia 6.1.a i 6.1.b tj. podejmuje współpracę z gronem interesariuszy właściwym dla

prowadzonego kierunku i oraz w formach odpowiednich dla wspomagania osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się.

Podejmowana współpraca z długoletnich tradycji kształcenia dziennikarstwa na Wydziale, jednak w okresie podlegającym ocenie działania realizowane wspólnie z interesariuszami zewnętrznymi były słabo usystematyzowane i w większości przypadków niesformalizowane. Przyczyniło się to do niewspółmiernie niskiego poziomu ogółu współpracy w stosunku do potencjału, jaki ma jednostka. Należy zauważyć, że instytucjonalna forma włączenia interesariuszy zewnętrznego procesu kształcenia w postaci Rady Programowo-Biznesowej nie spełnia swojego zadania. ZO PKA zwrócił również uwagę na ewidentnie wyraźny brak w Radzie przedstawicieli pracodawców prowadzących działalność w zakresie PR, reklamy media relations i analityki mediowej, co może skutkować wyraźnie słabszą realizacją kształcenia w aspekcie komunikacji społecznej. Ponadto, jak wykazano w analizie, lista działań podejmowanych przez jednostkę we współpracy z pracodawcami, których realizację udało się potwierdzić w toku oceny stosunkowo krótka. Fakt ten nie stanowi bezpośredniego uchybienia wobec standardów jakości kształcenia, jednakże tak skromny zakres współpracy jest niewspółmierny do możliwości, które jednostka posiada chociażby ze względu na funkcjonowanie na obszarze największej konurbacji w kraju i drugiego co do wielkości skupiska pracodawców. Chociaż zaangażowanie niektórych interesariuszy (np. Polskie Radio Katowice, redakcja Polska Presse) jest ugruntowane, to jednak jego zakres jest na tyle ograniczony, że nie może być uznany za mocną stronę współpracy jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Bardzo wyraźną słabością jednostki jest brak wydzielenia odpowiednich zasobów organizacyjnych do koordynowania i rozwijania współpracy z otoczeniem – jedyną osobą wydelegowaną do tego typu zadań jest kierunkowy opiekun praktyk studenckich, odpowiedzialny jedynie za wąski aspekt współpracy.

Wskazane słabości stanowią podstawę do rekomendowania przez ZO PKA następujących działań:

1. Uzupełnić grono pracodawców stale współpracujących z kierunkiem o podmioty prowadzące działalność w zakresie PR, media relations, reklamy oraz nowych mediów.
2. Wydzielić odpowiednie zasoby osobowe i organizacyjne na poziomie wydziału do koordynowania i rozwijania wszystkich aspektów współpracy z otoczeniem.

. Standard jakości kształcenia 6.2 odnoszący się do potrzeby systematycznej ewaluacji współpracy z otoczeniem oraz właściwego zarządzania tym procesem nie został w jednostce praktycznie w ogóle spełniony, co powoduje konieczność sformułowania stosownych zaleceń oraz obniżenie oceny kryterium 6. ZO PKA ustalił jednak, że jednostka posiada odpowiednie zasoby dla realizacji zaleceń i usunięcia zidentyfikowanych uchybień w okresie nie przekraczającym 2 lat, co uzasadnia przyznanie warunkowo oceny pozytywnej w zakresie przedmiotowego kryterium.

**Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu
Dokonałości Kształcenia**

-

Zalecenia

1. Usystematyzować pracę Rady Programowo-Biznesowej, poprzez stosowanie się do punktu III.1 zasad Wewnętrznego Systemu Zarządzania Jakością.
2. Wprowadzić zasadę regularnych kompleksowych przeglądów, ewaluacji i analizy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym i wdrażać działania korygujące i doskonalące na podstawie prowadzonych analiz.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa prowadzi politykę umiędzynarodowienia z celem zorientowanym na:

- rozwój dyscypliny naukowej poprzez badania naukowe i obecność kadry akademickiej w międzynarodowej przestrzeni akademickiej;
- pozyskiwanie studentów zagranicznych oraz wykładowców z uczelni partnerskich;
- pozyskiwanie studentów spoza Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego;
- pobudzanie krajowych studentów do mobilności międzynarodowej w EOSW.

Dla realizacji ww. zadań, które mieszczą się w misji Uniwersytetu Śląskiego i planach strategicznego rozwoju Wydział opracował systemowe rozwiązanie oraz zabezpieczył niezbędne środki finansowe. Kadra i studenci kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* objęci są systemem wsparcia, na jego potrzeby przygotowana jest oferta zajęć anglo- i obcojęzycznych dla studentów objętych programami wymiany międzynarodowej.

Wykaz umów z partnerami zagranicznymi potwierdza zakres współpracy i poświadcza, iż Uniwersytet Śląski w Katowicach stwarza studentom możliwość uczestnictwa w międzynarodowych programach mobilności. Studenci mogą wziąć udział w wymianie międzynarodowej w ramach programu Erasmus+. Uniwersytet Śląski ma podpisane 21 umów z uczelniami zagranicznymi (Czechy, Francja, Hiszpania, Niemcy, Rumunia, Słowacja, Turcja, Włochy), na które studenci mogą wyjechać na studia. Studenci nie są jednak zainteresowani udziałem w programach wymiany, deklarowali podczas spotkania z ZO PKA, iż przyczyną takiego stanu faktycznego jest brak chęci zmiany miejsca zamieszkania. Proces rekrutacyjny jest przejrzysty i upubliczniony, a zasady rekrutacji dostępne online. W procesie rekrutacyjnym kryteriami kwalifikacji są wyniki w nauce oraz znajomość języka obcego. Liczba studentów zagranicznych odbywających semestralne/całoroczne studia utrzymuje się stale na stabilnym i średniowysokim poziomie.

Studenci mają również możliwość wyjazdu na praktyki w ramach programu Erasmus+. W ostatnich latach z tej możliwości nie skorzystał żaden student wizytowanego kierunku. W ramach polityki informacyjno-promocyjnej jednostka udostępnia informacje o możliwości wyjazdu na stronie internetowej uczelni, w mediach społecznościowych, za pośrednictwem systemu USOS oraz na tablicach ogłoszeń, są także organizowane spotkania informacyjne dla zainteresowanych osób. Podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci pozytywnie ocenili dostępność i przystępność informacji dotyczących programu Erasmus+.

Oferta zajęć w języku angielskim jest bogata i obejmuje średnio po 40 przedmiotów w każdym roku akademickim. Zajęcia te są odpowiednikami polskich kursów, ale jednocześnie zapewniona jest możliwość uczestnictwa w nich studentów polskich. Mimo iż, takie rozwiązanie stanowi bodziec dla rodzimych studentów, to należy podkreślić, że brak j. angielskiego na studiach drugiego stopnia obniża kompetencje językowe i motywację do zaangażowania się w te zajęcia czy wyjazdy zagraniczne. Fakt ten potwierdzili studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA, którzy wyrazili swoją pozytywną opinię o nauczaniu w języku obcym, wskazując przy tym kierunki doskonalenia, które byłyby z ich perspektywy istotne. Szczególnie ważne byłoby szersze uwzględnienie języka specjalistycznego podczas zajęć lektoratowych na I stopniu. Ponadto studenci podkreślili brak nauczania języka angielskiego na II stopniu studiów. Studenci ocenianego kierunku mają możliwość wyboru fakultatywnych przedmiotów w języku angielskim, w praktyce jednak nie wykazali świadomości o możliwości realizacji takich zajęć.

Elementem wzbogacającym umiędzynarodowienie pozostają zajęcia gości z zagranicy wykorzystujących program Erasmus+, a także zajęcia *visiting professors*. Paleta gości potwierdza atrakcyjność ośrodka katowickiego dla nauczycieli z innych zagranicznych ośrodków.

Działania w ramach współpracy międzynarodowej służą podnoszeniu kwalifikacji merytorycznych i językowych kadry. Nauczyciele UŚ licznie skorzystali z możliwości wyjazdu do uczelni partnerskich. Wyjazdy te służą jednocześnie podnoszeniu kompetencji naukowych i dydaktycznych, stanowią szansę budowania sieci naukowej i rozwijaniu kooperacji.

- profesorowie wizytujący w latach od 2016 r. - 15;
- nauczyciele wyjeżdżający w latach od 2013 r. - 20;
- oferta zajęć w latach od 2017/18 oraz 2018/19 – 18 i 19.

Cały proces umiędzynarodowienia podlega ewaluacji. Z jednej strony Koordynator Programu Erasmus+ w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa na bieżąco monitoruje proces dydaktyczny w trakcie semestru i czuwa nad jego prawidłowym przebiegiem. Jest w stałym kontakcie z prowadzącymi i stara się rozwiązywać ewentualne problemy. Z drugiej strony czuwa nad tym, by dokumentacja prowadzona przez dziekanat była kompletna i poprawna. Oprócz tego koordynator na koniec pobytu studentów zagranicznych przeprowadza krótką rozmowę w celu uzyskania odpowiedzi czy studenci są zadowoleni z pobytu, studiów i co ewentualnie by zmienili i udoskonalili. Taka sama procedura dotyczy polskich studentów, po ich powrocie ze studiów zagranicą.

Regularnym badaniem mobilności studenckiej zajmuje się także Centrum Obsługi Studentów. W ramach badania studenci mają możliwość wypełnienia ankiety za pośrednictwem systemu USOS. Ankieta dotyczy wiedzy o mobilności studenckiej, powodów spadającego nią zainteresowania oraz źródeł wiedzy o niej. Studenci wizytowanego kierunku mają również możliwość zgłaszania ewentualnych uwag dotyczących umiędzynarodowienia procesu kształcenia w sposób niesformalizowany do pracowników jednostki. Osoby, które wyjechały na studia w ramach programu Erasmus+ po powrocie wypełniają specjalną ankietę, w której mają możliwość oceny wszystkich aspektów związanych z całym procesem wymiany międzynarodowej.

Umiejdzynarodowienie – zgodnie z zadaniami WSZJK - podlega ocenom w zakresach: osobowym (nauczyciele i studenci, krajowi i zagraniczni), przedmiotowym (płaszczyzny współpracy), geograficznym (kierunki kooperacji i wymiany akademickiej), naukowym (publikacje w zagranicznych czasopismach, udział w gremiach redakcyjnych i stowarzyszeniach naukowych). Do oceny wykorzystuje się dostępną dokumentację oraz wyniki działań ewaluacyjnych z udziałem studentów i nauczycieli akademickich. Wskazują one potrzebę intensyfikacji działań, wzrostu nakładu na promocję, na obecność fizyczną i publikacyjną w międzynarodowym obiegu naukowym. Wskazuje się również potrzebę współpracy rozwoju programów współpracy i wymiany międzynarodowej jako optymalny sposób wzbogacenia doświadczenia dydaktycznego.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (*kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione*)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na Wydziale Nauk Społecznych i w powiązaniu z kierunkiem *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* stworzono warunki sprzyjające umiejdzynarodowieniu kształcenia i rozwoju dyscypliny, zasobów kadrowych i samego Instytutu. Nauczyciele są aktywni w sferze mobilności akademickiej oraz przygotowani do nauczania w języku obcym w kraju i poza nim. Stan przygotowania studentów nie może zostać uznany za optymalny z uwagi na stwierdzone uchybienia w zakresie kształcenia językowego na studiach drugiego stopnia. Mimo tego ograniczenia, jak i z uwagi na zgłaszane przez studentów uwarunkowania lokalno-środowiskowe, poziom umiejdzynarodowienia można uznać na tle kraju za średni. Tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, zgodna z kierunkiem. Umiejdzynarodowienie podlega ocenie z udziałem studentów i nauczycieli akademickich, a wyniki tychże ustaleń są wykorzystywane w bieżącym funkcjonowaniu.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Rekomendacje

1. Silniejsze powiązanie procesu umiędzynarodowienia kształcenia z ofertą dydaktyczną wydziału,
2. Wprowadzenie na studiach drugiego stopnia obowiązkowych zajęć językowych oraz nasycenie treści kształcenia problematyką międzynarodową oraz rekomendowanie studentom literatury obcojęzycznej jako czynniki podnoszące kompetencje językowe oraz zwiększające skłonność do mobilności i umiędzynarodowienia własnych ścieżek edukacyjnych i prac badawczych.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy można ocenić z perspektywy studenckiej jako kompleksowe. Podczas spotkania z ZO PKA, a także w wyniku analizy stanu faktycznego należy jednak również wskazać kierunki dalszego doskonalenia. Szczególnie istotny jest fakt, iż studenci uzyskiwane efekty uczenia się uważają za konieczne jak najszybciej wykorzystać w praktyce. Wskazano tu na pozytywne działania jednostki w tym zakresie, jednakże warto zwrócić uwagę na fakt, iż studenci wskazali na negatywne odczucia względem studentów działających w ramach mediów akademickich, względem dostępności dla nich wydarzeń uczelnianych.

Nauczyciele akademicki są dostępni podczas konsultacji. Odbywają się one w terminach dostosowanych do planu zajęć studentów. Studenci wizytowanego korzystają z możliwości kontaktu z nauczycielami akademickimi za pośrednictwem poczty elektronicznej, otrzymując odpowiedzi niezwłocznie.

System rozpatrywania próśb i zażaleń w opinii studentów działa sprawnie. Studenci zgłaszają swoje postulaty najczęściej bezpośrednio do władz jednostki. Studenci pozytywnie oceniają otwartość władz dziekańskich na sprawy, wnioski i postulaty formułowane przez nich. Każdy rocznik objęty jest ponadto opieką koordynatora (opiekuna) kierunku. Istotną rolę w tym obszarze pełni również Rada Samorządu Studenckiego WNS UŚ, członkowie Samorządu zbierają skargi i wnioski studentów oraz przekazują je do władz jednostki. Prowadzą oni także akcje informacyjne, których celem jest uświadamianie studentów w zakresie ich praw i obowiązków.

W ramach Uczelni, działają koła naukowe, w tym również te zrzeszające studentów kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*. Koła działają aktywnie, biorąc udział w konferencjach, a także uczestnicząc w badaniach naukowych. Studenci otrzymują dobrą w ich opinii opiekę merytoryczną, a także materialne środki do rozwijania swoich zainteresowań naukowych. Podczas spotkania z ZO PKA członkowie kół naukowych zgłosili jednak pewne zastrzeżenia dotyczące finansowania badań naukowych, w ich opinii uczelnia nie zapewnia im odpowiednich środków na ten cel. Finansowanie badań naukowych odbywa się z ogólnouczelnianej puli, której ograniczone środki finansowe są dzielone pomiędzy wszystkie jednostki działające na uczelni, co powoduje przypadki, w których nie wszyscy zainteresowani otrzymują odpowiednie wsparcie finansowe.

Studenci wizytowanego kierunku studiów działają w ramach Międzywydziałowego Stowarzyszenia Dziennikarzy „Mosty”. Studenci w ramach prac wspomnianego koła realizują się w kilku sekcjach. Są to: sekcja redakcyjna, korekty, mediów społecznościowych (następnie PR) oraz fotograficzna. Członkowie koła piszą artykuły, które po sprawdzeniu przez korektę, publikuje się na blogach internetowych. Sekcja fotograficzna zajmuje się wykonywaniem zdjęć do artykułów oraz relacjami z wydarzeń. W ramach działań Koła zorganizowano również obóz naukowy. Podczas tego wydarzenia studenci mogli sprawdzić się w grupach zadaniowych, tworząc np. serwis telewizyjny, gazetę czy stronę internetową, a także brali czynny udział w warsztatach prowadzonych przez dziennikarzy oraz ekspertów z zakresu public relations. W opinii studentów działalność w kole w sposób szczególny sprzyja uzyskiwaniu kierunkowych efektów uczenia się.

Studenci mają możliwość korzystania krajowej i międzynarodowej mobilności, m.in. dzięki umowom bilateralnym. Wsparcie w tym zakresie dedykuje wydziałowy koordynator programu Erasmus, który promuje coroczne wyjazdy studentów do uczelni zagranicznych, informuje o ich warunkach oraz sprawuje opiekę nad studentami zarówno w czasie organizowania wyjazdów, jak i po powrocie studentów na Wydział Nauk Społecznych. Analogiczne zadania pełni koordynator ds. programu MOST, w sprawie wymiany krajowej. W celu wsparcia studentów zagranicznych dla osób przyjeżdżających w ramach programu Erasmus+ organizowany jest tydzień adaptacyjny, podczas którego zapoznawani są ze specyfiką uczelni, procesu studiowania, a także z organizacjami studenckimi.

Pomoce naukowe niezbędne do uzyskania odpowiednich efektów kształcenia są w opinii studentów przydatne. Jakość materiałów dydaktycznych jest oceniana pozytywnie. Nauczyciele akademicki wysyłają materiały na swoje zajęcia za pośrednictwem poczty elektronicznej do wszystkich studentów uczestniczących w kursach. Z perspektywy studentów ocenianego kierunku materiały wysyłane drogą elektroniczną są na odpowiednim poziomie, adekwatne do treści omawianej na zajęciach.

Co do zasady pozytywnie należy ocenić wsparcie ofertę praktyk i staży. W opinii studentów możliwości stwarzane im w kontaktach z otoczeniem społeczno- gospodarczym są mają pozytywny wpływ na program kształcenia, jednakże oferowane możliwości mogłyby być większe. Studentom oferuje się m.in. doradztwo kariery, które polega na udzielaniu wsparcia w wyborze zawodu, planowaniu kariery oraz poruszaniu się po rynku pracy. Ponadto warto wskazać na organizację spotkań z pracodawcami, które mają charakter informacyjno-rekrutacyjny. W praktyce, co potwierdzili studenci podczas spotkania z ZO PKA, oznacza to, że organizacje, które są zainteresowane zatrudnieniem prezentują swoją firmę, a także informują o wymaganiach rekrutacyjnych i przyjmują dokumenty aplikacyjne.

Szczególnie pozytywnie należy ocenić corocznie wydawaną broszurę „Opowieści doktora Primo. Przewodnik po Uniwersytecie Śląskim dla studentów pierwszego roku”. Zadaniem publikacji jest informowanie i uświadamianie studentów w zakresie ich praw i obowiązków. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wskazywali, iż było to jedno z istotnym źródeł wiedzy o trwającym procesie kształcenia.

W ramach jednostki nie sprawdziły się na ten moment rozwiązania, które miałyby zapobiegać naruszaniu bezpieczeństwa studentów oraz przeciwdziałać wszelkim formom dyskryminacji i przemocy. Studenci wskazywali, na przykład osoby, wobec których toczy się

postępowanie dyscyplinarne, stanowiącej dla studentów bezpośrednie zagrożenie w realizacji ich procesu kształcenia. Podczas spotkania z ZO PKA wskazywano na kierowaną do studentów agresję werbalną, a także potencjalne zagrożenie przemocą fizyczną. Studenci wielokrotnie zgłaszali sprawę, wskazując na zdecydowanie obniżenie komfortu studiowania w związku z przytoczonymi sytuacjami. Wśród studentów brak obecnie poczucia o możliwości szybkiego załatwienia sprawy, dlatego rekomenduje się podjęcie zdecydowanych działań mających na celu poprawę tej sytuacji oraz analizę skuteczności działań systemowych w tym zakresie.

Regulamin Studiów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach stanowi, iż studenci mogą studiować według indywidualnej organizacji studiów (IOS) oraz w ramach indywidualnych studiów międzyobszarowych. Indywidualna organizacja studiów upoważnia do częściowego zwolnienia z obowiązku uczęszczania na zajęcia dydaktyczne, a także studiowanie wybranych przedmiotów awansem, co stanowi metodę skrócenia okresu studiowania. W ramach Indywidualnych Studiów Międzyobszarowych studenci mają możliwość dostosowania programów studiów do indywidualnych preferencji, wybierając przedmioty z programów różnych kierunków prowadzonych na Uniwersytecie. Wydział oferuje studentom również indywidualny tok studiów, który pozwala na ich odbywanie według spersonalizowanych planów i programów oraz udział w pracach naukowo-badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych.

Uczelnia zdefiniowała zasady, według których jednostka powinna wspierać proces kształcenia studentów z niepełnosprawnościami. Na uczelni funkcjonuje Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, które pełni rolę centrum wsparcia dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, a także osób z trudnościami w uczeniu się.

Na Wydziale Nauk Społecznych swoją rolę pełni Koordynator ds. Studenta Niepełnosprawnego, którego zadaniem jest wspieranie osób z niepełnosprawnością poprzez pomoc w stworzeniu optymalnych warunków do studiowania i osobistego rozwoju, pomoc w dostosowywaniu administracyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnością, pomoc w dostępie do zasobów informacyjnych i zajęć dydaktycznych, integracja środowiska studentów z niepełnosprawnością, a także kształtowanie przychylnych postaw wobec osób z niepełnosprawnością. Formami wsparcia, z których mogą skorzystać studenci są m.in. pomoc asystenta osoby niepełnosprawnej czy możliwość wzięcia udziału w kursie z orientacji przestrzennej. Asystent osoby niepełnosprawnej pomaga studentom czynnościach związanych z efektywnym uczestnictwem w życiu akademickim tj. w sprawach dojazdów na uczelnię, poruszaniu się po uczelni, sporządzania notatek, wizyt w bibliotece lub dziekanacie. Kurs orientacji przestrzennej mogą z kolei realizować osoby, które mają trudności w poruszaniu się po nowym i nieznanym miejscu mogą liczyć na zorganizowanie kursu orientacji przestrzennej, co pomoże im poznać miejsce, w którym będą studiować. Na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* studiuje 9 osób z niepełnosprawnościami.

Warto podkreślić, iż Studenci mogą korzystać z dedykowanej dla nich, prowadzonej w ramach Uczelni, działalności sportowej i kulturalnej. Przy Uniwersytecie Śląskim działa m.in. Studenckie Studio Radiowe „Egida” oraz Studencki Zespół Pieśni i Tańca „Katowice”. W płaszczyźnie sportowej studenci uczestniczą w zajęciach Akademickiego Związku Sportowego, który oferuje kilkadziesiąt różnych sekcji sportowych do wyboru. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili możliwości rozwoju w tym zakresie.

Jednostka prowadzi działania motywujące w zakresie osiągania dobrych wyników w nauce. Studenci mają możliwość uzyskiwania grantów na realizację indywidualnych projektów badawczych. Ponadto każdego roku na uczelni organizowany jest Konkurs Wyróżnień Jego Magnificencji Rektora Uniwersytetu Śląskiego, którego celem jest promowanie aktywnych i twórczych postaw na rzecz środowiska akademickiego i społecznego. Nagrody są przyznawane za wyróżniające się i znaczące osiągnięcia w dziedzinie działalności społecznej, sportowej, naukowej, popularnonaukowej, kulturalnej i artystycznej oraz w działalności służącej propagowaniu życia studenckiego i integrowaniu społeczności akademickiej uczelni.

Studenci pozytywnie oceniają jakość obsługi administracyjnej w sprawach związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną. Pracownicy są przygotowani merytorycznie do pełnienia swoich funkcji. Godziny otwarcia Dziekanatów są dogodne dla studentów. Sprawnie funkcjonuje komunikacja za pośrednictwem poczty elektronicznej z pracownikami administracyjnymi Uczelni.

Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami na uczelni została wprowadzona również ankieta oceny obsługi administracyjnej studentów. Dotyczy ona oceny obsługi toku studiów (bieżące sprawy studentów, uzyskiwanie zaliczeń) oraz oceny pracowników zajmujących się sprawami finansowymi (pomoc materialna dla studentów, odpłatności za studia).

Dodatkowo przyjętym rozwiązaniem jest organizacja przez członków Kierunkowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia corocznych, cyklicznych spotkań ze studentami. Omawiane są wówczas sprawy związane z programem studiów, infrastrukturą dydaktyczną, zasobami bibliotecznymi czy adekwatności prowadzonych działań informacyjnych o możliwościach wsparcia dla studentów oraz jego zakresie. W opinii studentów stosowane rozwiązania są skuteczne.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (*kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione*)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

System opieki i wsparcia można określić jako kompleksowy, odnoszący się do wszystkich istotnych z perspektywy studenta aspektów. Działalność jednostki w tym zakresie uwzględnia wszystkie pojawiające się potrzeby, jest również dostępny dla każdego ze studentów.

Podczas wizytacji ZO PKA zdefiniował mocne strony systemu wsparcia i opieki studentów, do których można zaliczyć m.in. wsparcie dedykowane kołom naukowym. Przejawia się ono w opiece merytorycznej na studentami oraz wsparciu organizacyjnym.

Zdecydowanie pozytywnie należy ocenić również wsparcie studentów w wejściu na rynek pracy, poprzez dedykowaną dla studentów ofertę Biura Karier. Z perspektywy studenckiej pozytywnie należy również ocenić wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami, m.in. poprzez opiekę asystenta.

Proces kształcenia jest również odpowiednio wspierany poprzez obsługę administracyjną. Sprawnie działa system skarg, próśb i zażaleń, w którym uczestniczą władze Wydziału Nauk Społecznych, opiekunowie roku oraz samorząd studencki. W tym kontekście warto jednak przeanalizować obecne rozwiązania mające na celu zapewnić studentom

bezpieczeństwo i przeciwdziałać dyskryminacji, zwłaszcza w kontekście istotnego, zgłaszanego problemu w tym temacie. Warto również zwiększyć wsparcie dla studentów działających w ramach mediów uczelnianych, umożliwiając im szerszy dostęp do organizowanych przez Uczelnię wydarzeń. Uczelnia prowadzi skuteczne działania w celu rozwoju wsparcia studentów, wykorzystując przy tym proces ankietyzacji oraz bezpośrednie spotkania ze studentami.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacje związane z przyjmowaniem na studia, tokiem studiów, programami kształcenia, zasadami weryfikacji efektów kształcenia oraz ich bieżącą obsługą umieszczane są na stronach internetowych: BIP, witrynie internetowej wydziału, instytutu, oraz poszczególnych kierunków.

Informacje bieżące, ogłoszenia, wiadomości o aktualizacji poszczególnych elementów zamieszczane są na stronie Instytutu oraz powiązanych profilach w mediach społecznościowych. Poza tymi rozwiązaniami mają miejsce regularne spotkania z dyrekcją i władzami, to wówczas przekazuje się wiedzę o przebiegu sesji egzaminacyjnej czy dyplomowaniu w ramach kolejnego cyklu kształcenia. Zakres przekazywanej wiedzy odnosi się do różnych grup interesariuszy, w tym potencjalnych kandydatów, ubiegających się o potwierdzenie efektów, absolwentów. Przy wykorzystaniu wsparcia środowiska studentów, uczelnia informuje o systemie wsparcia instytucjonalnego, finansowego czy infrastrukturalnego. W sposób internetowy dostępne są dokumenty dla studentów, składanie podań i wniosków. W tym celu wykorzystuje się system USOS oraz tradycyjne kanały.

Informacje nie chronione w specjalny sposób na wniosek studentów mogą być przekazywane drogą mailową i telefoniczną.

Regularnie szkoli się pracowników w zakresie dostępu do informacji publicznej, ochrony danych osobowych. Ocenie podlega gromadzenie, udostępnianie informacji o programach i procesie kształcenia. Przeprowadzona własna analiza potwierdziła dostępność informacji na stronie internetowej o toku studiów, a także o podejmowanych działaniach w ramach SZJK (w formie wydrukowanych ogłoszeń na tablicy ogłoszeniowej Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa).

Wszystkie dane umieszczane na stronach internetowych i w wewnętrznych kanałach informacji są stale przeglądane, podlegają ocenie i aktualizacji, odnoszą się do bieżących aspektów funkcjonowania wydziału i spraw kierunku. Witryna internetowa i gabloty podlegają ocenie pod kątem zawartości treści i estetyki oraz funkcjonalności.

Wymagana jest korekta zapisów umieszczonych na stronie internetowej dot. rekrutacji, wyboru specjalności O treści bardziej szczegółowe, wraz z harmonogramem.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (*kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione*)

Kryterium *spełnione*

Uzasadnienie

Zapewniony jest publiczny dostęp do pełnej i aktualnej informacji, zaspakajając potrzeby różnych grup interesariuszy. Informacje te odnoszą się do toku studiów, nadawanych kwalifikacji, warunków rekrutacji i dyplomowania. Zakres przekazywanych treści, ich sposób podania oraz charakter podlegają systematycznym ocenom wewnętrznym przy wykorzystaniu narzędzi WSZJK. Zaleca się uspoźnienie zapisów na stronie internetowej dot. rekrutacji, wyboru specjalności.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

W Uniwersytecie Śląskim oraz na Wydziale Nauk Społecznych działa pion zarządzania jakością, który obejmuje: gremia decyzyjne i kolegialne z udziałem przedstawicieli zewnętrznych, procedury, metody i narzędzia diagnozy, opracowania wyników oraz upubliczniana wyników. WSZJK jest wykorzystywany w bieżącej działalności uczelni i w prowadzeniu kierunku. Jest także ujęty w celach strategicznych rozwoju na obydwu poziomach, a w chwili obecnej także angażowany w modyfikacje efektów i programu w celu dostosowania do zmian ustawowych (uchwała Senatu z 2019 r.).

Wszystkie elementy istotne z uwagi na realizację toku kształcenia są ujęte przepisami prawa oraz objęte działaniem nadzorczym i ewaluacyjnym WSZJK:

- rekrutacja;
- opracowanie, wdrożenie oraz realizacja i po ewaluacyjne doskonalenie programu studiów;
- zasoby kadrowe oraz prowadzenie działalności badawczej;
- zasoby infrastrukturalne oraz system wsparcie studentów w procesie kształcenia, w tym mobilność oraz sprawy studenckie;
- efektywność i skuteczność kształcenia na etapie cząstkowym i końcowym.

Podstawą działania jest Polityka jakości kształcenia na Uniwersytecie Śląskim wprowadzona w życie w 2015 r. Dokument ten określa ramy funkcjonowania WSZJK w UŚ oraz

w jednostkach wydziałowych i kierunkowych. Na poziomie Wydziału Nauk Społecznych działają WSZJK przyjęty przez WNS z 2017 r.

Podmioty WSZJK stanowią: Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia; Kierunkowe Zespoły Zapewniania Jakości Kształcenia; Zespoły Pomocnicze Kierunkowego Zespołów Zapewniania Jakości Kształcenia.

Monitorowanie skuteczności osiągania efektów kształcenia obejmuje: monitorowanie wyników weryfikacji efektów kształcenia; monitorowanie procesu dyplomowania (wybór seminariów, przebieg procesu dyplomowania, praca dyplomowa i jej recenzje), nadzór nad praktykami studenckimi.

Kooperacja z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi koncentruje się na: współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, na dorocznych spotkaniach nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku poświęconych jakości kształcenia oraz na spotkaniach z doktorantami i ze studentami.

Doskonalenie programu zawiera w sobie komponenty: zapewnianie jakości kadry dydaktycznej, ocena prowadzenia zajęć dydaktycznych (hospitacje doskonalące umiejętności dydaktyczne oraz kontrolujące warsztat dydaktyczny. Działania te powiązane są z kolejnym zakresem funkcjonowania WSZJK, a mianowicie z zasobami kadrowymi i z minimum kadrowym. Programy kształcenia / plany studiów zatwierdza się oraz wdraża zgodnie z przyjętą w uczelni procedurą i zwyczajem akademickim przy współudziale oraz poinformowanie zainteresowanych stron.

Infrastruktura i zasoby dydaktyczne obejmują dwa zakresy: infrastruktura dydaktyczna i naukowa służąca realizacji procesu kształcenia oraz zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne. Wsparcie doktorantów i studentów w procesie uczenia się jest bardzo szerokim polem, gdyż zawiera: wspieranie krajowej i międzynarodowej mobilności doktorantów i studentów; wspieranie prowadzenia badań lub działalności artystycznej oraz publikowania; wspieranie działań mających na celu przygotowanie doktorantów i studentów do wejścia na rynek pracy lub dalszej edukacji; motywowania doktorantów i studentów do osiągania lepszych wyników nauczania i uczenia się oraz prowadzonych badań; informowanie doktorantów i studentów o różnych możliwościach uzyskania wsparcia; rozstrzyganie skarg i rozpatrywanie wniosków zgłaszanych przez doktorantów i studentów; monitorowanie obsługi administracyjnej doktorantów i studentów.

Odrębnymi obszarami działania WSZJK są: publikowanie informacji; doskonalenie WSZJK; ocena jakości kształcenia na Wydziale w określonym roku akademickim.

W Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa działa od 2012 r. Kierunkowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*. Skupia w swym gronie cztery osoby, w tym przedstawiciela studentów. KZZJK działa w oparciu o Kierunkowy System ZJK dla dziennikarstwa i komunikacji społecznej.

Na poziomie Wydziału Nauk Społecznych działa Wydziałowy Zespół Jakości Kształcenia, grupujący przedstawicieli zespołów kierunkowych i studentów. Na czele WZJK stoi pełnomocnik dziekana ds. jakości kształcenia.

Za przygotowanie propozycji zmian w programie studiów odpowiada także przedstawiciel dyrekcji współpracujący i kooperujący w ramach KZZJK. Podstawowym źródłem pozyskiwania informacji o kierunku są:

- przepisy prawa oraz przepisy wewnętrzne;
- informacje o losach zawodowych absolwentów;
- informacje z otoczenia społecznego (konsultacje środowiskowe – słabo zinstytucjonalizowane, kontakty bezpośrednie, kontakty naukowe);
- informacje z innych ośrodków krajowych i zagranicznych;
- oceny kadry akademickiej – uzyskiwanej z ankiet ewaluacyjnych, hospitacji, oceny okresowej, za działalność naukową;
- oceny zajęć dydaktycznych – uzyskiwanej poprzez ewaluację, hospitacje i spotkania władz instytutu ze studentami;
- monitorowania skuteczności osiągania efektów kształcenia/uczenia się uzyskiwanej poprzez analizę prac dyplomowych, wyników prac etapowych, dokumentacji przebiegu praktyk studenckich.

W Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa działa Zespół ds. Oceny Prac Dyplomowych, który w ramach ewaluacji wewnętrznej dokonuje oceny prac dyplomowych i recenzji. Weryfikacja efektów kształcenia ma także miejsce poprzez hospitacje, analizy sprawozdań studentów z realizacji praktyk, modułów kształcenia i sylabusów.

Widoczna jest zmiana treści sylabusów pomiędzy poszczególnymi latami studiów, o tyle nadzór nad praktykami i zagregowane raportowanie wymaga doskonalenia. Za ciekawą praktykę należy uznać procedurę w ramach dyplomowania sprowadzającą się do dodatkowej wewnętrznej oceny prac dyplomowych i recenzji (Zespół ds. Oceny Prac Dyplomowych). Czyni się to na podstawie specjalnego formularza – Protokół z analizy pracy dyplomowej i jej recenzji. Zawiera on zalecenia dotyczące poprawy jakości. Dominowały prace, wobec których nie sformułowano żadnych uwag.

Wydział Nauk Społecznych przy wykorzystaniu stosownych gremiów i narzędzi dokonuje oceny efektów uczenia się na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*. W tym celu dokonano oceny zajęć metodą ankietową. Pytano w niej o stronę organizacyjną i merytoryczną. Pozwoliła ona ustalić wysoko otrzymywaną opinię wśród studentów. Kolejnym podejmowanym krokiem było przejęcie przez KZZJK nadzoru organizacyjnego nad hospitacjami. Monitorowano realizację efektów kształcenia na praktykach zawodowych w ramach działań własnych. Wdrożono wzory ankiet oceniających praktyki studenckie. Dokonano oceny sylabusów, a następnie rekomendowano dokonanie stosownych zmian.

Aktywne jest Biuro Karier przygotowujące raporty analizy losów zawodowych absolwentów. Za element konfrontacji kształcenia z wyzwaniem otoczenia społecznego należy uznać utrzymywanie kontaktów z pracodawcami, jednakże zakres i charakter tych relacji – w małym stopniu zinstytucjonalizowany i nietrwale cykliczny – osłabia realne możliwości posilkowania się tą wiedzą.

Obecne w UŚ Biuro Karier jest aktywne, ale z uwagi na niski stan rozwoju kooperacji z pracodawcami (słabość w zakresie spotkań, analiz i wykorzystania wyników badań losów zawodowych absolwentów, nadzoru nad praktykami studenckimi), jest szerokie pole do dalszego doskonalenia pracy.

Wydział Nauk Społecznych poprzez własne ciała odpowiedzialne za jakość kształcenia pozostaje w stałej współpracy z poziomem ogólnouczeniowym (Biuro Jakości Kształcenia UŚ). Jednakże w tym przypadku nie zadziałały mechanizmy kontroli i nadzoru, czego potwierdzeniem

może być brak zajęć z języka obcego na studiach drugiego stopnia pozwalających osiągnąć studentom poziom B2+.

Prace KZZJK są zorientowane na zapewnienie wysokiej jakości kadry dydaktycznej, w tym celu dokonuje się analizy ankiet pracowników naukowo-dydaktycznych. Dyrekcja Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa opracowuje listę pracowników podlegających ocenie studentów w poszczególnych semestrach. Badania wykonywane we wskazanych terminach, a wyniki opracowuje specjalna komórka UŚ.

Ankieta zawiera tradycyjne pytania ale istotne z uwagi na jej cel. Słabszą stroną jest powiadamianie studentów o jej wynikach, choć – jak stwierdzili studenci – widoczna jest zmiana w prowadzeniu zajęć i samego kierunku studiów.

Systemem nadzoru objęte są konsultacje zajęć dydaktycznych, które mają miejsce obok spotkań z opiekunami, w ramach specjalności. Katalog zagadnień poruszanych w trakcie rozmów ze studentami jest bardzo szeroki, odnosi się do:

- organizacji zajęć i programu kształcenia, sesji egzaminacyjnej, procesu dyplomowania, praktyk zawodowych i pedagogicznych;
- warunki studiowania (lokalowe, literatura, mobilność, system wsparcia);
- wady i zalety studiów oraz pozytywne negatywne doświadczenie związane ze studiami.

Słabością przedłożonej dokumentacji jest brak poinformowania o studenckich opiniach, wnioskach i rekomendacjach.

Działaniem WSSZJK objęci są nauczyciele akademicki także poprzez system hospitacji, oceny dorobku naukowego i przydziału zajęć dydaktycznych. Stwierdza się wielokrotnie zgodność w tym zakresie. Jednakże zauważalna jest potrzeba poszerzenia palety dydaktyków – szczególnie dysponujących doświadczeniem zawodowym.

KZZJK monitoruje stan i dostępność infrastruktury dydaktycznej i wsparcia dydaktycznego, co przekłada się na pozytywną ocenę zarówno ze strony uczelni, jak i samych studentów. Stanu tego nie potwierdza jednakże ZO PKA oraz sami studenci. Jest to jeden z istotniejszych mankamentów uczelnianej ewaluacji. Ocena Wydziału nie tylko istotnie odbiega od stanowiska studentów, ale i realiów. Ponieważ zasoby infrastrukturalne wykorzystywane na rzecz rozwijania praktycznych umiejętności nie gwarantują możliwości realizacji i osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się, uznać należy nieskuteczność nadzoru w tym względzie. Brak infrastruktury dydaktycznej w postaci pracowni dziennikarstwa negatywnie skutkuje na proces nauczania.

Za generalną słabość przyjętych rozwiązań można uznać wykorzystywanie wyników działań ewaluacyjnych, np. Badanie oczekiwań pracodawców wobec absolwentów, wyników ankiet ewaluacyjnych.

W Uniwersytecie Śląskim, w tym na Wydziale Nauk Społecznych występują formalnie zasady oceny, projektowania, zatwierdzania i zmian w kluczowych dla realizacji toku studiów obszarach. Działania nadzorcze i modyfikujące są prowadzone systematycznie, są one rezultatem ewaluacji jakości nauczania przeprowadzonych przez instytucje zewnętrzne. Także Wydział prowadzi systematyczny nadzór programu oparty o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mających na celu doskonalenie jakości realizacji toku studiów.

Zakres działań naprawczych obejmuje:

- uzupełnianie składów zespołów kierunkowych;
- skorygowanie profilu kształcenia z misją i strategią rozwoju;
- zmiany programowe – dostosowanie do KRK, uruchomienie nowych specjalności – nowe technologie w dziennikarstwie, ekonomika i zarządzanie mediami, dostosowanie kształcenia do procesu bolońskiego;
- doskonalenie narzędzi ewaluacji procesu kształcenia: systemu ankiet, hospitacji, opisu modułów, dyplomowania;
- przeciążenie pracą nauczycieli akademickich spowodowało zwiększenie zatrudnienia nowych osób, a także podejmowanie działań służących zapewnieniu wysokiej jakości kadry akademickiej (szczególnie od strony dydaktycznej);
- przygotowanie dokumentu wydziałowego dot. polityki i systemu zarządzania jakością kształcenia na Wydziale;
- zacieśnienie współpracy z otoczeniem zewnętrznym, powołanie Rady Programowo-Biznesowej Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa z udziałem przedstawicieli otoczenia – dziennikarzami i pracownikami mediów oraz przedstawicielami środowiska krajowych medioznawców;
- wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie kształcenia oraz wprowadzenie przedmiotów odnoszących się do nowych zagadnień;
- silniejsze skoncentrowanie nauczania na rozwijaniu umiejętności przydatnych w środowisku praktyki i pracy;
- doskonalenie systemu monitorowania losów zawodowych absolwentów – silniejsze wykorzystanie Biura Karier do gromadzenia i analizy danych;
- zmiany w programu studiów – dot. proseminarium dziennikarskiego;
- rozwijanie komunikowania ze studentami i otoczeniem;
- położenie większego nacisku na finansowanie badań naukowych, organizowanie szkoleń dla kadry oraz pobudzanie kontaktów międzynarodowych;
- rozszerzenie zakresu tematów prac dyplomowych;
- poszerzenie zakresu opieki naukowej nad studentami (w ramach seminariów).

Jakość kształcenia podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom, ich wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu skuteczności. Wydział podlegał akredytacji w 2012 r. PKA w ramach oceny instytucjonalnej. Sformułowano wówczas szereg uwag odnoszących się do: systemu zapewnienia jakości kształcenia i jego oddziaływania na kierunki studiów, dot. nadzoru nad praktykami studenckimi, nad założeniami koncepcyjnymi i realizacją studiów. Wyniki działań kontrolnych, a także naprawczych były publicznie dostępne, środowiskowo konsultowane i wypracowane nowe rozwiązania merytoryczne oraz instytucjonalne. Do tychże działań naprawczych można zaliczyć:

- opracowanie systemu zarządzania jakością kształcenia na poziomie kierunku i Wydziału;
- powołanie Rady Programowo-Biznesową Instytutu;
- uwzględnianie wyników badań ewaluacyjnych losów zawodowych absolwentów w projektowaniu działań doskonalących;
- poprawa polityki informacyjnej.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (*kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione*)

Kryterium spełnione *częściowo*

Uzasadnienie

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów. Przeprowadza się regularnie nadzór, przegląd trafności zakresu i poziomu nauczania oraz elementów wpływających na warunki studiowania. Do dyspozycji pozostają opracowania / raporty.

Słabością są następujące kwestie:

- spełnianie przez program studiów wymogów przepisów prawa w odniesieniu do nauczania języka obcego na studiach drugiego stopnia (do poziomu B2+);
- brak całościowego i zoptymalizowanego zarządzania praktykami studenckimi;
- brak zaplecza infrastrukturalnego wykorzystywanego w realizacji studiów w postaci pracowni dziennikarstwa,

które nie zostały przez WSZJK w sposób właściwy zdiagnozowany, a w konsekwencji nie rekomendowano działań naprawczych i doskonalących. Tym samym program studiów w odniesieniu do kształcenia nie spełnia przepisów prawa. Mając na uwadze interes studentów i optymalizację prowadzenia studiów, modyfikacji wymaga model prowadzenia praktyk studenckich oraz doposażenie infrastrukturalne indywidualnie i/lub w kooperacji z podmiotami zewnętrznymi

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Rekomendacje

1. Zoptymalizować i ująć w sposób systemowy zarządzanie praktykami studenckimi.

Zalecenia

1. Dostosować program studiów do przepisów prawa w zakresie kształcenia językowego.
2. Poprawa zasobów infrastrukturalnych dedykowanych rozwijaniu umiejętności zawodowych.

Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (*w porządku wg poszczególnych zaleceń*)

Jakość kształcenia podlega ocenie zewnętrznej, w ostatnim i jedynie ze strony ZO PKA. Analiza dokumentów i ocena wydziałowych realiów potwierdza, że w niektórych przypadkach zalecenia sformułowane w toku oceny instytucjonalnej (np. praktyki, nadzór WSZJK) należy doskonalić.

Oceną poprzedzającą bieżącą ocenę programową na kierunku *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* była ocena instytucjonalna przeprowadzona przez Polską Komisję Akredytacyjną na Wydziale Nauk Społecznych w 2012 roku, która zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej, obowiązującej do roku ak. 2018/2019- Uchwała Prezydium PKA Nr 483/2012 z dn. 22.01.2012 r.

W powyższej uchwale Prezydium PKA stwierdziło, że Wydział Nauk Społecznych realizuje strategię rozwoju spójną ze strategią rozwoju Uczelni, spełnia wymagania dotyczące funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w tym jego konstrukcji i oddziaływania na doskonalenie jakości kształcenia, oraz jakości kształcenia na prowadzonych studiach podyplomowych, a prowadzona przez Wydział działalność spełnia przyjęte kryteria jakościowe w stopniu pozwalającym na wydanie oceny pozytywnej.

Zalecenia o charakterze naprawczym sformułowano w raporcie z wizytacji, które odnosiły się do potrzeby opracowania dla Wydziału Nauk Społecznych nowej strategii rozwoju, zinstytucjonalizowania współpracy z otoczeniem społeczno- gospodarczym, nadzoru nad praktykami oraz wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, braku polityki jakości oraz wewnętrznej oceny systemu. Wyniki aktualnej oceny wykazały, iż w niektórych przypadkach zalecenia sformułowane w toku oceny instytucjonalnej (np. praktyki, nadzór WSZJK) należy w dalszym ciągu doskonalić.

Zalecenie

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Kryterium 1.

Na studiach II stopnia podstawowym zarzutem był brak określenia wymagania znajomości języka obcego na poziomie B2+. Poczynione przez uczelnię zmiany oraz wyraźne określenie wymagania sprawiają, że kryterium 1 na studiach I oraz II stopnia należy uznać za **spełnione całkowicie**.

Kryterium 2.

Zarzuty dotyczyły sposobu organizowania praktyk (studia I stopnia). Uczelnia dokonała wszystkich koniecznych zmian. Podobnie na studiach II stopnia, gdzie zarzuty dotyczyły sekwencji zajęć. Uczelnia wyjaśniła wątpliwości nierozstrzygnięte w czasie wizytacji oraz dokonała niezbędnych korekt. Po tych zmianach na studiach I oraz II stopnia kryteria należy uznać za **spełnione całkowicie**.

Kryterium 3.

W części odpowiedź uczelni oraz wprowadzone zmiany pozwalają na przyznanie oceny **całkowicie spełnione**. Procedura dyplomowania wymaga doskonalenia w ramach bieżącej działalności i ewaluacji procesu kształcenia.